

Tytuł oryginału: C# 12 and .NET 8 - Modern Cross-Platform Development Fundamentals, 8th Edition

Tłumaczenie: Wojciech Moch

ISBN: 978-83-289-1455-1

Copyright © Packt Publishing 2023. First published in the English language under the title 'C# 12 and .NET 8 - Modern Cross-Platform Development Fundamentals - Eighth Edition - (9781837635870)' Polish edition copyright © 2024 by Helion S.A.

All rights reserved. No part of this book may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording or by any information storage retrieval system, without permission from the Publisher.

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji.

Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawca dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawca nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres

<https://helion.pl/user/opinie/c12n88>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Pliki z przykładami omawianymi w książce można znaleźć pod adresem:

<https://ftp.helion.pl/przyklady/c12n88.zip>

Helion S.A.

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel. 32 230 98 63

e-mail: helion@helion.pl

WWW: <https://helion.pl> (księgarnia internetowa, katalog książek)

Printed in Poland.

- Kup książkę
- Poleć książkę
- Oceń książkę

- Księgarnia internetowa
- Lubię to! » Nasza społeczność

Spis treści |

O autorze	21
O korektorze merytorycznym	22
Wstęp	23
ROZDZIAŁ 1	
Cześć, C#! Witaj, .NET!	29
Wprowadzenie do książki i jej zawartości	29
Pobieranie kodu przygotowanego dla tej książki	29
Pojęcia związane z .NET używane w tej książce	30
Struktura książki i używany w niej styl	31
Tematy omawiane w tej książce	31
Konfigurowanie środowiska programistycznego	32
Wybieranie narzędzia i typu aplikacji właściwych do nauki	32
Instalowanie na wielu platformach	36
Pobieranie i instalowanie Visual Studio 2022 dla Windows	36
Pobieranie i instalowanie Microsoft Visual Studio Code	38
Poznanie .NET	41
Plany obsługi platformy .NET	41
Poznanie języka IL	45
Porównanie technologii .NET	45
Zarządzanie wieloma projektami w edytorach kodu	46
Tworzenie aplikacji konsoli za pomocą Visual Studio 2022	46
Pisanie kodu za pomocą Visual Studio 2022	46
Kompilowanie i uruchamianie kodu w Visual Studio	48
Programy najwyższego poziomu	50
Wymagania programów najwyższego poziomu	51
Ujawnianie przestrzeni nazwy klasy Program	53
Dodawanie drugiego projektu w Visual Studio 2022	53
Tworzenie aplikacji konsoli za pomocą Visual Studio Code	56
Pisanie kodu za pomocą Visual Studio Code	56
Kompilowanie i uruchamianie kodu za pomocą polecenia dotnet	58
Dodawanie drugiego projektu w Visual Studio Code	59
Podsumowanie kroków wykonanych w Visual Studio Code	61
Podsumowanie innych typów projektów używanych w tej książce	62

Wykorzystywanie repozytorium GitHuba w tej książce	62
Kod aplikacji tworzonych w tej książce	63
Pobieranie kodu rozwiązań z repozytorium GitHuba	63
Używanie systemu Git w Visual Studio Code	64
Gdzie znaleźć pomoc?	65
Przeglądanie dokumentacji Microsoftu	65
Linki do dokumentacji używane w tej książce	65
Uzyskiwanie pomocy dla narzędzia dotnet	65
Przeglądanie definicji typów i ich elementów	67
Konfigurowanie wskazówek w tekście	70
Poszukiwanie odpowiedzi na Stack Overflow	71
Poszukiwanie odpowiedzi za pomocą Google	72
Przeszukiwanie kodu źródłowego .NET	72
Subskrybowanie blogów	73
Filmy Scotta Hanselmana	73
Narzędzia AI, takie jak ChatGPT i GitHub Copilot	74
Wyłączanie narzędzi, gdy zaczynają przeszkadzać	76
Praktyka i ćwiczenia	77
Ćwiczenie 1.1 — sprawdź swoją wiedzę	77
Ćwiczenie 1.2 — ćwicz C# gdzie się da	78
Ćwiczenie 1.3 — dalsza lektura	78
Ćwiczenie 1.4 — używanie notatników Polyglot	78
Ćwiczenie 1.5 — motywy kolorystyczne w nowoczesnym .NET	79
Ćwiczenie 1.6 — darmowa nauka C# i certyfikacja	79
Ćwiczenie 1.7 — wersje alfa platformy .NET	79
Podsumowanie	80

ROZDZIAŁ 2

Mówimy w C#	81
Wprowadzenie do języka C#	81
Rozpoznawanie wersji oraz funkcji języka	81
Standardy języka C#	82
Odczytywanie wersji używanego kompilatora C#	83
Wyświetlanie numeru wersji kompilatora	86
Poznanie gramatyki i słownictwa języka C#	87
Gramatyka języka C#	87
Instrukcje	88
Komentarze	88
Bloki	89
Przykłady instrukcji i bloków	90
Słownictwo języka C#	92

Porównanie języków programowania do języków ludzkich	93
Zmiana schematu kolorów składni języka C#	93
Pomoc przy pisaniu kodu	94
Importowanie przestrzeni nazw	95
Niejawne i globalne importowanie przestrzeni nazw	95
Czasowniki jako metody	99
Rzeczowniki to typy, pola i zmienne	99
Ujawnienie wielkości słownika języka C#	100
Przykład prośby do ChatGPT o wyjaśnienie kodu	102
Praca ze zmiennymi	103
Nazywanie zmiennych i przypisanie wartości	104
Literały	105
Przechowywanie tekstu	105
Przechowywanie liczb	108
Przechowywanie liczb rzeczywistych	110
Przechowywanie wartości logicznych	115
Zapisywanie obiektów dowolnego typu	115
Przechowywanie typów dynamicznych	117
Deklarowanie zmiennych lokalnych	118
Odczytywanie i ustalanie domyślnych wartości typów	121
Dokładniejsze poznawanie aplikacji konsoli	122
Wyświetlanie informacji dla użytkownika	122
Pobieranie danych od użytkownika	128
Uproszczone korzystanie z konsoli	129
Odczytywanie naciśnień klawiszy	130
Odczytywanie parametrów aplikacji konsoli	131
Ustalanie opcji za pomocą argumentów	135
Obsługiwanie platform nieobsługujących wybranych API	137
Instrukcje async i await	138
Poprawianie reakcji aplikacji konsoli	138
Praktyka i ćwiczenia	140
Ćwiczenie 2.1 — sprawdź swoją wiedzę	140
Ćwiczenie 2.2 — sprawdź swoją wiedzę o typach liczbowych	140
Ćwiczenie 2.3 — poznaj wielkości i zakresy liczb	141
Ćwiczenie 2.4 — dalsza lektura	141
Ćwiczenie 2.5 — Pakiet Spectre	142
Podsumowanie	142

ROZDZIAŁ 3**Sterowanie przepływem, konwertowanie typów i obsługa wyjątków 143**

Działania na zmiennych	143
Operatory dwuargumentowe	143
Operatory jednoargumentowe	144
Operatory trójargumentowe	144
Objaśnienie operatorów jednoargumentowych	145
Objaśnianie dwuargumentowych operatorów arytmetycznych	146
Operatory przypisania	147
Operatory pomijania wartości null	148
Operatory logiczne	148
Warunkowe operatory logiczne	149
Operatory bitowe i operatory przesunięć	150
Operatory różne	152
Instrukcje wyboru	153
Instrukcja if	153
Dopasowywanie wzorców z instrukcją if	154
Instrukcja switch	155
Dodawanie nowego elementu do projektu w Visual Studio 2022	157
Dopasowywanie wzorców z instrukcją switch	158
Upraszczenie instrukcji switch za pomocą wyrażeń switch	160
Instrukcje iteracji	161
Instrukcja while	161
Instrukcja do	162
Instrukcja for	163
Instrukcja foreach	163
Zapisywanie wielu wartości w tablicy	164
Praca z tablicami jednowymiarowymi	164
Praca z tablicami wielowymiarowymi	166
Praca z tablicami poszarpanymi	167
Dopasowywanie wzorców list w tablicach	169
Tablice inline	171
Podsumowanie tablic	172
Rzutowanie i konwertowanie między typami	172
Jawne i niejawne rzutowanie liczb	173
Zapisywanie liczb ujemnych w postaci binarnej	174
Używanie typu System.Convert	175
Zaokrąglanie liczb	176
Kontrolowanie sposobu zaokrąglania	178
Konwersja z dowolnego typu na ciąg znaków	178
Konwertowanie obiektu binarnego na ciąg znaków	179

Parsowanie ciągów znaków z liczbami, datami i czasem	180
Konwencja nazywania metod ze słowem Try	182
Obsługa wyjątków	183
Instrukcja try	183
Wykrywanie przepelnień	187
Instrukcja checked	187
Instrukcja unchecked	189
Praktyka i ćwiczenia	190
Ćwiczenie 3.1 — sprawdź swoją wiedzę	190
Ćwiczenie 3.2 — pętle i przepelnienia	190
Ćwiczenie 3.3 — sprawdź swoją wiedzę o operatorach	191
Ćwiczenie 3.4 — pętle i operatory	191
Ćwiczenie 3.5 — obsługa wyjątków	192
Ćwiczenie 3.6 — poznaj notatniki C#	192
Ćwiczenie 3.7 — dalsza lektura	193
Podsumowanie	193

ROZDZIAŁ 4

Pisanie, debugowanie i testowanie funkcji	194
Tworzenie funkcji	194
Programy i funkcje najwyższego poziomu	194
Co jest automatycznie generowane dla funkcji lokalnej?	195
Definiowanie częściowej klasy Program z funkcjami statycznymi	196
Co jest generowane automatycznie dla funkcji statycznej?	197
Przykład z tabliczką mnożenia	198
Dygresja na temat argumentów i parametrów	201
Pisanie funkcji zwracającej wartość	202
Rekurencyjne obliczanie silni	206
Dokumentowanie funkcji za pomocą komentarzy XML	209
Używanie wyrażeń lambda w implementacji funkcji	210
Debugowanie tworzego programu	213
Tworzenie aplikacji z celowym błędem	213
Tworzenie punktu przerwania	213
Pasek narzędzi debugowania	216
Okna debugowania	217
Krokowe wykonywanie kodu	218
Używanie zintegrowanego terminala Visual Studio Code podczas debugowania	219
Dostosowywanie punktów przerwania	222
Przeładowywanie na gorąco w trakcie programowania	223
Przeładowywanie na gorąco w Visual Studio 2022	224

Przeładowywanie na gorąco w Visual Studio Code i w wierszu poleceń	225
Protokołowanie	226
Dostępne opcje protokołowania	226
Wykorzystywanie typów Debug i Trace	227
Konfigurowanie obiektów nasłuchujących	228
Przełączanie poziomów śledzenia	230
Protokołowanie informacji o kodzie źródłowym	236
Testy jednostkowe	238
Różne rodzaje testów	239
Tworzenie biblioteki klas wymagającej testowania	239
Tworzenie testów jednostkowych	241
Rzucanie i wychwytywanie wyjątków w funkcjach	244
Rozróżnienie błędów użycia i błędów wykonania	244
Wyjątki często rzucane w funkcjach	245
Rzucanie wyjątków za pomocą klauzul ochronnych	245
Czym jest stos wywołań?	246
Gdzie należy wychwytywać wyjątki?	249
Ponowne rzucanie wyjątku	249
Implementowanie wzorca tester-wykonawca i wzorca próby	251
Praktyka i ćwiczenia	253
Ćwiczenie 4.1 — sprawdź swoją wiedzę	253
Ćwiczenie 4.2 — tworzenie funkcji z wykorzystaniem debugowania i testów jednostkowych	253
Ćwiczenie 4.3 — dalsza lektura	254
Podsumowanie	254

ROZDZIAŁ 5

Tworzenie własnych typów w programowaniu obiektowym	255
Programowanie obiektowe	255
Tworzenie bibliotek klas	257
Tworzenie biblioteki klas	257
Przestrzenie nazw o zasięgu całego pliku	259
Definiowanie klasy w przestrzeni nazw	259
Modyfikatory dostępu	260
Elementy klasy	261
Importowanie przestrzeni nazw, aby użyć wybranego typu	262
Tworzenie obiektów	263
Przechowywanie danych w polach	266
Definiowanie pól	266
Typy pól	267
Modyfikatory dostępu	267

Ustalanie i wypisywanie wartości pól	268
Ustalanie wartości pól za pomocą składni inicjalizacji obiektu	269
Zapisywanie wartości za pomocą słowa kluczowego enum	270
Przechowywanie wielu wartości w typie enum	271
Zapisywanie wielu wartości za pomocą kolekcji	272
Kolekcje generyczne	273
Tworzenie pól statycznych	274
Tworzenie stałych pól	275
Tworzenie pól tylko do odczytu	276
Wymaganie podania wartości właściwości przy tworzeniu obiektu	277
Inicjalizowanie pól w konstruktorach	278
Praca z metodami i krotkami	281
Zwracanie wartości z metody	281
Sterowanie przekazywaniem parametrów	282
Przeciążanie metod	283
Parametry opcjonalne i nazywane	283
Mieszanie parametrów opcjonalnych i wymaganych	285
Sposoby przekazywania parametrów	286
Zwracanie wartości ze słowem kluczowym ref	288
Łączenie wielu wartości za pomocą krotki	288
Implementowanie funkcji lokalnych	292
Dzielenie klas na części	293
Kontrola dostępu za pomocą właściwości i indeksów	294
Definiowanie właściwości tylko do odczytu	294
Definiowanie właściwości z możliwością przypisania	295
Ograniczanie wartości typów wyliczeniowych	298
Definiowanie indeksów	299
Dopasowywanie wzorców z obiektami	301
Definiowanie listy pasażerów	301
Rozszerzenia dopasowywania wzorców w C# 9 i nowszych	303
Praca z rekordami	304
Właściwości wyłącznie inicjalizowane	304
Rekordy	305
Równość typów rekordowych	306
Pozycyjne elementy danych w rekordach	307
Definiowanie podstawowego konstruktora klasy	308
Praktyka i ćwiczenia	310
Ćwiczenie 5.1 — sprawdź swoją wiedzę	310
Ćwiczenie 5.2 — modyfikatory dostępu	310
Ćwiczenie 5.3 — dalsza lektura	311
Podsumowanie	311

ROZDZIAŁ 6

Implementowanie interfejsów i dziedziczenie klas	312
Konfigurowanie biblioteki klas i aplikacji konsoli	312
Metody statyczne i przeciążanie operatorów	314
Implementowanie działań w metodzie	315
Implementowanie działań za pomocą operatora	319
Wykorzystywanie typów generycznych	321
Praca z typami niegenerycznymi	322
Praca z typami generycznymi	323
Wywoływanie i obsługa zdarzeń	324
Wywoływanie metod za pomocą delegatów	325
Przykłady używania delegatów	326
Status: to skomplikowane!	326
Definiowanie i obsługa delegatów	326
Definiowanie i obsługa zdarzeń	329
Implementowanie interfejsów	330
Typowe interfejsy	330
Porównywanie obiektów podczas sortowania	331
Porównywanie obiektów za pomocą osobnej klasy	335
Jawne i niejawne implementowanie interfejsów	336
Definiowanie interfejsów z domyślnymi implementacjami	337
Zarządzanie pamięcią za pomocą typów referencyjnych i typów wartości ...	340
Pamięć stosu i serty	340
Definiowanie typów referencyjnych i typów wartości	340
Sposób przechowywania w pamięci typów referencyjnych i typów wartości	341
Boxing	343
Równość typów	344
Definiowanie typu kategorii struct	346
Praca z typami record struct	347
Zwalnianie niezarządzanych zasobów	348
Wymuszanie wywołania metody Dispose	350
Praca z wartościami null	351
Przekształcanie typu wartości w typ nullable	351
Inicjalizowanie typów nullable	353
Poznawanie nullable typów referencyjnych	353
Sterowanie funkcją ostrzeżeń dla typów nullable	354
Wyłączanie innych ostrzeżeń kompilatora	355
Deklarowanie nullable zmiennych i parametrów	356
Sprawdzanie wartości null	358
Kontrolowanie wartości null w parametrach metod	359

Dziedziczenie klas	361
Rozbudowywanie klasy	361
Ukrywanie elementów	362
Słowa kluczowe this i base	363
Pokrywanie elementów klasy	363
Dziedziczenie po klasach abstrakcyjnych	364
Wybieranie między interfejsem a klasą abstrakcyjną	365
Blokowanie dziedziczenia i pokrywania	366
Polimorfizm	366
Rzutowanie w ramach hierarchii dziedziczenia	368
Rzutowanie niejawne	368
Rzutowanie jawne	368
Obsługa wyjątków rzutowania	369
Dziedziczenie i rozbudowywanie typów .NET	370
Dziedziczenie po wyjątku	370
Rozszerzanie typów, po których nie można dziedziczyć	372
Możliwości tworzenia własnych typów	374
Kategorie własnych typów i ich możliwości	375
Zmienność i rekordy	375
Dziedziczenie i implementowanie	377
Przeglądanie przykładowego kodu	377
Praktyka i ćwiczenia	379
Ćwiczenie 6.1 — sprawdź swoją wiedzę	379
Ćwiczenie 6.2 — tworzenie hierarchii dziedziczenia	380
Ćwiczenie 6.3 — pisanie lepszego kodu	380
Ćwiczenie 6.4 — dalsza lektura	381
Podsumowanie	381

ROZDZIAŁ 7

Poznawanie typów .NET	382
Wprowadzenie do .NET 8	382
Sprawdzanie dostępności aktualizacji .NET SDK	383
Zestawy i przestrzenie nazw	384
Zestawy, pakiety i przestrzenie nazw	384
Poznawanie pakietów SDK dla projektów .NET	385
Przestrzenie nazw i typy w zestawach	386
Pakiety NuGet	386
Czym są frameworki?	387
Importowanie przestrzeni nazw w celu użycia typu	388
Związki słów kluczowych języka C# z typami .NET	389

Wieloplatformowe współdzielenie kodu z bibliotekami klas	
.NET Standard	392
Domyślne ustawienia bibliotek klas w różnych wersjach SDK	393
Tworzenie biblioteki klas .NET Standard	394
Kontrolowanie wersji .NET SDK	394
Mieszanie pakietów SDK i docelowych frameworków	396
Publikowanie własnych aplikacji	397
Tworzenie aplikacji konsoli do publikacji	398
Poznanie polecenia dotnet	399
Pobieranie informacji na temat platformy .NET i jej środowiska	400
Zarządzanie projektami	401
Publikowanie samodzielnej aplikacji	402
Publikowanie aplikacji jednoplikowej	404
Zmniejszanie wielkości aplikacji	405
Kontrolowanie miejsca tworzenia artefaktów	406
Kompilacja native AOT	407
Dekompilowanie zestawów	411
Dekompilowanie za pomocą rozszerzenia ILSpy w Visual Studio 2022	412
Przeglądanie oryginalnych źródeł w Visual Studio 2022	415
Nie, nie można zablokować możliwości dekompilowania	416
Przygotowywanie własnych pakietów NuGet	418
Dodawanie odwołania do pakietu	418
Tworzenie pakietu dla NuGet	419
Przeszukiwanie pakietów NuGet	424
Testowanie pakietu	425
Praca z proponowanymi funkcjami	425
Wymaganie proponowanych funkcji	427
Włączanie proponowanych funkcji	427
Interceptory metod	427
Praktyka i ćwiczenia	428
Ćwiczenie 7.1 — sprawdź swoją wiedzę	428
Ćwiczenie 7.2 — dalsza lektura	428
Ćwiczenie 7.3 — przenoszenie kodu z .NET Framework do nowoczesnego .NET	428
Ćwiczenie 7.4 — tworzenie generatorów kodu źródłowego	429
Ćwiczenie 7.5 — PowerShell	429
Ćwiczenie 7.6 — poprawianie wydajności w .NET	429
Podsumowanie	430

ROZDZIAŁ 8

Używanie typów .NET	431
Praca z liczbami	431
Praca z wielkimi liczbami całkowitymi	432
Praca z liczbami zespolonymi	433
Generowanie liczb losowych na potrzeby gier i podobnych aplikacji	434
Generowanie identyfikatorów GUID	436
Praca z tekstem	437
Odczytywanie długości ciągu znaków	437
Odczytywanie znaków z ciągu	438
Dzielenie ciągu znaków	438
Pobieranie części ciągu znaków	439
Poszukiwanie tekstu w ciągu	439
Porównywanie ciągów znaków	440
Inne elementy klasy string	442
Wydajne tworzenie ciągów znaków	443
Dopasowywanie wzorców za pomocą wyrażeń regularnych	444
Kontrolowanie cyfr wprowadzonych jako tekst	444
Poprawianie wydajności wyrażeń regularnych	445
Składnia wyrażenia regularnego	446
Przykłady wyrażeń regularnych	446
Dzielenie złożonych ciągów znaków rozdzielanych przecinkami	447
Włączanie kolorowania składni wyrażeń regularnych	449
Poprawianie wydajności wyrażeń regularnych za pomocą generatorów kodu	452
Praca z kolekcjami	454
Wspólne funkcje wszystkich kolekcji	454
Sortowanie kolekcji	465
Używanie specjalizowanych kolekcji	466
Kolekcje tylko do odczytu, niezmiennie i zamrożone	466
Inicjalizowanie kolekcji za pomocą wyrażeń kolekcji	471
Dobre praktyki w pracy z kolekcjami	471
Praca z typem Span, indeksami i zakresami	472
Wydajne korzystanie z pamięci za pomocą typu Span	472
Określanie pozycji za pomocą typu Index	473
Definiowanie zakresów za pomocą typu Range	473
Używanie indeksów i zakresów	474
Praktyka i ćwiczenia	475
Ćwiczenie 8.1 — sprawdź swoją wiedzę	475
Ćwiczenie 8.2 — wyrażenia regularne	475
Ćwiczenie 8.3 — metody rozszerzające	476

Ćwiczenie 8.4 — praca z zasobami sieciowymi	476
Ćwiczenie 8.5 — dalsza lektura	476
Podsumowanie	476

ROZDZIAŁ 9

Hardening i bezpieczeństwo 477

Program antywirusowy Microsoft Defender	478
Instalacja programu antywirusowego Microsoft Defender	479
Wykorzystanie interfejsu użytkownika	479
Wyłączanie programu antywirusowego Microsoft Defender	481
Czym w ogóle jest ATP?	482
Windows Defender ATP Exploit Guard	483
Zapora systemu Windows Defender — bez żartów	485
Trzy konsole administracyjne zapory systemu Windows	485
Trzy różne profile zapory	489
Tworzenie w zaporze nowej reguły przychodzącej	491
Tworzenie reguły zezwalającej na wysyłanie pingów (ICMP)	493
Zarządzanie zaporą WFAS przy użyciu zasad grupy	495
Technologie szyfrowania	498
BitLocker i wirtualny układ TPM	499
Chronione maszyny wirtualne	500
Szyfrowane sieci wirtualne	500
Encrypting File System	501
Protokoły IPsec	501
Azure AD Password Protection	506
Szczegółowe zasady dotyczące haseł	506
Zaawansowana analiza zagrożeń — koniec wsparcia	510
Czym jest (była) ATA?	510
Microsoft Defender for Identity	512
Najważniejsze wskazówki dotyczące ogólnego bezpieczeństwa	513
Pozbycie się wiecznych administratorów	513
Korzystanie z odrębnych kont w celu uzyskania dostępu administracyjnego	514
Używanie innego komputera do wykonywania zadań administracyjnych ...	514
Nigdy nie przeglądaj internetu, będąc zalogowanym na serwerze	515
Kontrola dostępu oparta na rolach	515
Just Enough Administration	516
Zmiana portu 3389 połączenia pulpitu zdalnego	517
Natychmiast wyłącz zewnętrzne połączenia pulpitu zdalnego	519
Wyłącz niebezpieczne protokoły szyfrowania	520
Podsumowanie	521
Pytania	523

ROZDZIAŁ 10

Praca z bazami danych przy użyciu Entity Framework Core	524
Nowoczesne bazy danych	524
Czym jest Entity Framework?	525
Entity Framework Core	526
Co znaczy „najpierw baza danych” i „najpierw kod”?	526
Usprawnienia wydajności w EF Core	527
Używanie przykładowej relacyjnej bazy danych	527
Używanie SQLite	528
Konfigurowanie EF Core w projekcie .NET	530
Tworzenie aplikacji konsoli do pracy z EF Core	530
Tworzenie przykładowej bazy danych Northwind na serwerze SQLite	531
Zarządzanie przykładową bazą danych Northwind za pomocą SQLiteStudio	532
Używanie lekkiego dostawcy ADO.NET dla SQLite	534
Wybieranie dostawcy danych EF Core	535
Łączenie z bazą danych	536
Definiowanie klasy kontekstu bazy danych Northwind	536
Definiowanie modeli EF Core	537
Konwencje w EF Core	538
Atrybuty EF Core	538
Płynne API EF Core	540
Tworzenie modelu w EF Core	541
Dodawanie tabel do klasy kontekstu bazy danych Northwind	544
Konfigurowanie narzędzia dotnet-ef	545
Tworzenie modeli na podstawie istniejącej bazy danych	546
Dostosowywanie szablonów wstecznej inżynierii	552
Konfigurowanie konwencji	552
Zapytania do modelu EF Core	553
Filtrowanie dołączanych encji	555
Filtrowanie i sortowanie produktów	557
Pobieranie generowanych instrukcji SQL	558
Protokołowanie w EF Core	559
Pobieranie pojedynczej encji	562
Dopasowywanie wzorców za pomocą instrukcji Like	564
Generowanie liczb losowych w zapytaniach	566
Definiowanie globalnych filtrów	567
Wzorce ładowania i śledzenia w EF Core	567
Chętne ładowanie encji za pomocą metody rozszerzającej Include	568
Włączenie leniwego ładowania	568
Jawne ładowanie encji za pomocą metody Load	569
Kontrolowanie śledzenia encji	572

Manipulowanie danymi w EF Core	576
Wstawianie encji	577
Aktualizowanie encji	579
Usuwanie encji	581
Wydajniejsze aktualizowanie i usuwanie	582
Grupowanie kontekstów baz danych	585
Praktyka i ćwiczenia	586
Ćwiczenie 10.1 — sprawdź swoją wiedzę	586
Ćwiczenie 10.2 — eksportowanie danych z wykorzystaniem różnych formatów serializacji	586
Ćwiczenie 10.3 — praca z transakcjami	586
Ćwiczenie 10.4 — modele Code First w EF Code	587
Ćwiczenie 10.5 — sekrety aplikacji	587
Ćwiczenie 10.6 — dalsza lektura	587
Ćwiczenie 10.7 — poznawanie baz danych NoSQL	587
Podsumowanie	588

ROZDZIAŁ 11

Odczytywanie danych i manipulowanie nimi za pomocą LINQ 589

Tworzenie wyrażeń LINQ	589
Porównanie imperatywnych i deklaratywnych funkcji języka	589
Z czego składa się LINQ?	590
Rozbudowa sekwencji za pomocą klas wyliczeniowych	591
LINQ w praktyce	594
Czym jest opóźnione wykonanie?	594
Filtrowanie encji za pomocą metody Where	596
Korzystanie z metody nazwanej	598
Upraszczenie kodu przez usunięcie jawnego tworzenia delegata	599
Korzystanie z wyrażenia lambda	599
Sortowanie encji	600
Sortowanie według elementów	601
Deklarowanie zapytania za pomocą słowa kluczowego var lub określonego typu	601
Filtrowanie według typu	602
Praca ze zbiorami	604
Używanie LINQ z EF Core	606
Tworzenie aplikacji konsoli do nauki LINQ dla Encji	606
Tworzenie modelu danych EF Core	607
Filtrowanie i sortowanie sekwencji	610
Projekcje sekwencji na nowe typy	612
Łączenie i grupowanie	614

Grupowanie wyszukiwań	617
Agregowanie i stronicowanie sekwencji	620
Sprawdzanie, czy sekwencja nie jest pusta	621
Uważaj na właściwość Count!	622
Stronicowanie z LINQ	624
Upiększanie składni	627
Praktyka i ćwiczenia	629
Ćwiczenie 11.1 — sprawdź swoją wiedzę	629
Ćwiczenie 11.2 — zapytania LINQ	629
Ćwiczenie 11.3 — używanie wielu wątków w zapytaniach LINQ	630
Ćwiczenie 11.4 — praca z LINQ to XML	630
Ćwiczenie 11.5 — tworzenie własnych metod rozszerzających LINQ	630
Ćwiczenie 11.6 — dalsza lektura	630
Podsumowanie	630

ROZDZIAŁ 12

Wprowadzenie do aplikacji sieciowych w ASP.NET Core 632

Czym jest ASP.NET Core?	632
Klasyczna ASP.NET kontra ASP.NET Core	634
Tworzenie stron WWW za pomocą ASP.NET Core	634
Tworzenie serwisów sieciowych	637
Struktury projektów	638
Struktura projektów w rozwiązaniu	638
Tworzenie modelu encji używanego w tej książce	640
Tworzenie bazy danych Northwind	640
Tworzenie biblioteki klas dla modelu encji bazy SQLite	641
Dostosowanie modelu i definiowanie metod rozszerzających	645
Rejestrowanie zakresu zależnego serwisu	647
Tworzenie biblioteki klas modelu encji dla SQL Server	648
Testowanie bibliotek klas	651
Tworzenie w sieci WWW	653
Protokół http	653
Używanie Google Chrome do wykonywania żądań http	655
Tworzenie oprogramowania dla sieci WWW po stronie klienta	657
Praktyka i ćwiczenia	658
Ćwiczenie 12.1 — sprawdź swoją wiedzę	658
Ćwiczenie 12.2 — znasz te skrótowce?	658
Ćwiczenie 12.3 — dalsza lektura	659
Podsumowanie	659

ROZDZIAŁ 13**Tworzenie witryn WWW przy użyciu ASP.NET Core Razor Pages 660**

ASP.NET Core	660
Tworzenie pustego projektu ASP.NET Core	660
Testowanie i zabezpieczanie witryny	664
Kontrola środowiska hostingowego	669
Włączanie plików statycznych	670
Żądania w przeglądarce podczas tworzenia aplikacji	672
Technologia Razor Pages	673
Włączanie technologii Razor Pages	673
Definiowanie strony Razor	674
Używanie wspólnego układu w wielu stronach Razor	676
Tymczasowe przechowywanie danych	678
Używanie plików code-behind w stronach Razor	680
Konfigurowanie plików dołączanych do projektu ASP.NET Core	683
Operacje kompilowania pliku projektu	684
Używanie Entity Framework Core z ASP.NET Core	685
Konfigurowanie Entity Framework Core jako serwisu	685
Manipulowanie danymi na stronach Razor	688
Wstrzykiwanie zależnego serwisu na stronę Razor	689
Konfigurowanie serwisów i potoku obsługi żądań HTTP	690
Routowanie punktów końcowych	690
Konfigurowanie routowania punktów końcowych	691
Przeglądanie konfiguracji routowania punktów końcowych w naszym projekcie	691
Przygotowywanie potoku obsługi żądań HTTP	693
Podsumowanie najważniejszych metod rozszerzających oprogramowania pośredniczącego	694
Wizualizacja potoku HTTP	695
Implementowanie oprogramowania pośredniczącego jako anonimowego delegata	696
Praktyka i ćwiczenia	698
Ćwiczenie 13.1 — sprawdź swoją wiedzę	698
Ćwiczenie 13.2 — używanie bibliotek klas Razor	698
Ćwiczenie 13.3 — włączenie HTTP/3 i obsługa dekompresji żądań	698
Ćwiczenie 13.4 — tworzenie witryny obsługującej dane	699
Ćwiczenie 13.5 — zastępowanie aplikacji konsoli stronami WWW	699
Ćwiczenie 13.6 — wprowadzenie do biblioteki Bootstrap	700
Ćwiczenie 13.7 — dalsza lektura	700
Ćwiczenie 13.8 — tworzenie witryn WWW za pomocą wzorca Model-View-Controller	700
Podsumowanie	700

ROZDZIAŁ 14

Tworzenie i używanie serwisów sieciowych	701
Tworzenie serwisów w technologii ASP.NET Core Web API	701
Skróty stosowane w serwisach sieciowych	701
Żądania i odpowiedzi HTTP w Web API	702
Tworzenie projektu ASP.NET Core Web API	705
Sprawdzanie funkcji serwisu sieciowego	709
Tworzenie serwisu internetowego dla bazy danych Northwind	710
Rejestrowanie serwisów zależnych	712
Tworzenie repozytorium danych dla encji	713
Routowanie w serwisach sieciowych	716
Konfigurowanie repozytorium klientów i kontrolera Web API	720
Podawanie szczegółów problemu	724
Kontrola nad serializacją XML	725
Dokumentowanie i testowanie serwisów	725
Testowanie żądań GET za pomocą przeglądarki	726
Testowanie żądań HTTP za pomocą narzędzi HTTP/REST	727
Włączanie narzędzia Swagger	731
Testowanie żądań w narzędziu SwaggerUI	732
Włączanie protokołowania HTTP	735
Obsługa protokołowania dodatkowych nagłówek żądań w systemie W3CLogger	738
Używanie serwisu za pomocą klientów HTTP	738
Klasa HttpClient	738
Konfigurowanie klientów HTTP za pomocą klasy HttpClientFactory	739
Pobieranie w kontrolerze listy klientów w formacie JSON	739
Uruchamianie wielu projektów	742
Uruchamianie projektów serwisu sieciowego i klienta MVC	744
Praktyka i ćwiczenia	745
Ćwiczenie 14.1 — sprawdź swoją wiedzę	745
Ćwiczenie 14.2 — ćwiczenia w tworzeniu i usuwaniu klientów za pomocą HttpClient	745
Ćwiczenie 14.3 — implementowanie zaawansowanych funkcji serwisów sieciowych	746
Ćwiczenie 14.4 — tworzenie serwisów sieciowych za pomocą minimalnego API	746
Ćwiczenie 14.5 — dalsza lektura	746
Podsumowanie	746

ROZDZIAŁ 15

Tworzenie interfejsów użytkownika w technologii Blazor	747
Technologia Blazor	747
JavaScript i podobne	747
Silverlight — C# i .NET w formie wtyczki	748
WebAssembly — podstawa technologii Blazor	748
Różne modele hostowania komponentów Blazora w .NET 7 i starszych	749
Unifikacja modeli hostowania Blazor w .NET 8	749
Omówienie komponentów tworzonych za pomocą Blazora	750
Czym różnią się Blazor i Razor?	751
Przeglądanie szablonu projektu Blazor Web App	752
Tworzenie projektu Blazor Web App	752
Routing, układy i nawigacja w aplikacji Blazor	754
Klasy komponentów bazowych	760
Uruchamianie szablonu projektu Blazor Web App	761
Tworzenie komponentów Blazor	762
Definiowanie i testowanie prostego komponentu	762
Używanie ikon Bootstrapa	763
Przekształcanie komponentu w routowalny komponent stronicowy	764
Dodawanie encji do komponentu	765
Tworzenie abstrakcji serwisu dla komponentu Blazora	765
Definiowanie formularzy za pomocą komponentu EditForm	771
Tworzenie i używanie komponentu formularza danych klienta	772
Tworzenie komponentów do tworzenia, edytowania i usuwania klientów	773
Włączanie interakcji po stronie serwera	775
Testowanie komponentu formularza danych klienta	776
Włączanie wykonywania po stronie klienta z wykorzystaniem WebAssembly ...	777
Praktyka i ćwiczenia	777
Ćwiczenie 15.1 — sprawdź swoją wiedzę	777
Ćwiczenie 15.2 — przygotowanie komponentu tabliczki mnożenia	778
Ćwiczenie 15.3 — przygotowanie elementu nawigowania według krajów	778
Ćwiczenie 15.4 — rozbudowywanie aplikacji Blazora	779
Ćwiczenie 15.5 — używanie otwartych bibliotek komponentów Blazora	779
Ćwiczenie 15.6 — dalsza lektura	779
Podsumowanie	779
Epilog	780

Wprowadzenie do aplikacji sieciowych w ASP.NET Core

Trzecia część tej książki została poświęcona tworzeniu aplikacji sieciowych za pomocą ASP.NET Core. Dowiesz się, jak tworzyć pełne wieloplatformowe aplikacje, takie jak witryny WWW albo serwisy internetowe, a także aplikacje dla komputerów stacjonarnych i dla urządzeń mobilnych.

Firma Microsoft nazywa platformy przeznaczone do budowania aplikacji **modelami aplikacji** (ang. *app models*).

Zalecam sekwencyjne przejście przez ten i kolejne rozdziały, ponieważ w dalszych rozdziałach będziemy korzystać z projektów przygotowanych we wcześniejszych rozdziałach. Poza tym podczas lektury kolejnych rozdziałów zgromadzisz informacje i umiejętności ułatwiające radzenie sobie z bardziej złożonymi problemami, które pojawią się w późniejszych rozdziałach.

W tym rozdziale omawiam następujące zagadnienia:

- ASP.NET Core;
- nowe funkcje w ASP.NET Core;
- struktury projektów;
- tworzenie modelu encji dla kolejnych rozdziałów;
- sposoby tworzenia aplikacji sieciowych.

Czym jest ASP.NET Core?

Ta książka jest poświęcona językowi C# i platformie .NET, dlatego przedstawię tutaj różne modele aplikacji, których można użyć do tworzenia praktycznych aplikacji, z jakimi zetkniemy się w pozostałych rozdziałach.

Uwaga

Firma Microsoft udostępnia rozbudowany przewodnik implementowania różnych modeli aplikacji. Jest to część dokumentacji .NET Application Architecture Guidance, dostępnej pod adresem: <https://dotnet.microsoft.com/en-us/learn/dotnet/architecture-guides>.

Microsoft ASP.NET Core jest częścią historii tworzonych przez Microsoft technologii, przeznaczonych do projektowania aplikacji i serwisów WWW, które ewoluowały przez całe lata:

- **Active Server Pages (ASP)** powstała już w 1996 r. jako pierwsza próba Microsoftu stworzenia platformy pozwalającej na dynamiczne wykonywanie kodu aplikacji WWW po stronie serwera. Pliki ASP tworzone były w języku VBScript.
- **ASP.NET Web Forms** została wydana w 2002 r. jako część .NET Framework. Biblioteka ta miała pozwolić programistom niezwiązanym z siecią WWW, ale np. znającym język Visual Basic, na szybkie tworzenie aplikacji WWW przez przeciąganie i upuszczanie komponentów graficznych i dopisywanie do nich kodu reagującego na zdarzenia, wykorzystującego język Visual Basic lub C#. W nowych projektach należy unikać stosowania tej technologii i wybierać raczej ASP.NET MVC.
- **Windows Communication Foundation (WCF)** została wydana w 2006 r. Umożliwia programistom tworzenie serwisów SOAP oraz REST. Technologia SOAP ma bardzo duże możliwości, ale jest też bardzo skomplikowana, dlatego należy unikać jej stosowania, chyba że naprawdę potrzebne są oferowane przez nią funkcje, takie jak transakcje rozproszone albo złożone topologie wysyłania wiadomości.
- **ASP.NET MVC** powstała w 2009 r. i została zaprojektowana tak, żeby tworzyć jasny podział pomiędzy zadaniami dla programistów. I tak: **model** przechowuje tymczasowo dane, **widok** prezentuje je, stosując różne formaty w ramach interfejsu użytkownika, natomiast **kontroler** pobiera dane z modelu i przekazuje je do widoku. Takie rozdzielenie zadań umożliwia skuteczniejsze ponowne wykorzystywanie kodu oraz ułatwia tworzenie testów jednostkowych.
- **ASP.NET Web API** została wydana w 2012 r. Pozwala programistom na tworzenie serwisów HTTP lub REST, które są znacznie prostsze i pozwalają się lepiej skalować niż serwisy SOAP.
- **ASP.NET SignalR** powstała w 2013 r. Umożliwia komunikację w czasie rzeczywistym w ramach aplikacji WWW, ukrywając wszystkie niższe technologie i techniki, takie jak *Web Sockets* lub *Long Polling*. Pozwala to implementować na stronach WWW takie funkcje jak komunikacja na żywo, aktualizowanie na bieżąco ważnych danych, np. cen akcji. To wszystko działa w wielu różnych przeglądarkach, nawet jeżeli te nie obsługują nowoczesnych technologii, takich jak WebSocket.
- **ASP.NET Core** została wydana w 2016 r. i łączy nowoczesne implementacje starszych technologii pochodzących z .NET Framework, takich jak MVC, Web API i SignalR, z nowszymi technologiami, takimi jak Razor Pages, gRPC lub Blazor, dzięki czemu wszystkie one mogą działać w ramach nowoczesnego .NET. W ten sposób ta technologia może być stosowana niezależnie od platformy. W ASP.NET Core istnieje wiele szablonów pozwalających na rozpoczęcie pracy z wieloma obsługiwanymi technologiami.

Wskazówka

Dobra praktyka: Do tworzenia aplikacji i serwisów WWW wybieraj bibliotekę ASP.NET Core, ponieważ zawiera ona wiele technologii związanych z siecią WWW, jest nowoczesna i wieloplatformowa.

Klasyczna ASP.NET kontra ASP.NET Core

Jak dotąd cała biblioteka tworzona była jako jeden zestaw w ramach .NET Framework — *System.Web.dll*. Jest on ściśle powiązany z serwerem IIS (ang. *Internet Information Services*) tworzonym przez Microsoft wyłącznie dla systemów Windows. Przez lata zgromadziło się tam wiele różnych funkcji. Niestety, część z nich zupełnie nie nadaje się do tworzenia rozwiązań wieloplatformowych.

ASP.NET Core to całkowicie przebudowana ASP.NET. Usunięto z niej zależność od zestawu *System.Web.dll* i serwera IIS, a zamiast tego biblioteka składa się z modularnych, lekkich pakietów, tak jak całość nowoczesnego .NET. ASP.NET Core nadal pozwala używać IIS jako serwera WWW, ale udostępnia też znacznie lepsze rozwiązanie.

Wieloplatformowe aplikacje ASP.NET Core można tworzyć w systemach Windows, macOS oraz Linux. Microsoft przygotował nawet wieloplatformowy, bardzo wydajny serwer WWW o nazwie **Kestrel**. Całość stosu serwera została udostępniona w postaci otwartych źródeł.

Projekty tworzone na bazie ASP.NET Core 2.2 domyślnie stosują nowy wbudowany model hostowania stron. Pozwala to uzyskać zwiększenie wydajności o 400% w porównaniu do hostowania stron na serwerze Microsoft IIS, mimo to firma Microsoft zaleca stosowanie serwera Kestrel, gdyż pozwala on uzyskać jeszcze lepszą wydajność.

Tworzenie stron WWW za pomocą ASP.NET Core

Witryny WWW składają się z wielu stron ładowanych statycznie z systemu plików albo generowanych dynamicznie przez technologie działające po stronie serwera, takie jak ASP.NET Core. Przeglądarka WWW wysyła żądania GET, podając w nich adresy URL identyfikujące poszczególne strony. Może też manipulować danymi przechowywanymi na serwerze, stosując żądania POST, PUT i DELETE.

W przypadku witryn WWW przeglądarka traktowana jest jak warstwa prezentacji, a niemal wszystkie prace wykonywane są po stronie serwera. Po stronie klienta mogą się pojawiać niewielkie porcje kodu JavaScript, implementujące różne funkcje prezentacyjne, takie jak karuzele obrazów.

ASP.NET Core udostępnia kilka technologii tworzenia witryn WWW:

- **ASP.NET Core Razor Pages i biblioteki klas Razor** są metodą dynamicznego generowania kodu HTML dla prostych stron WWW. Więcej informacji na ten temat znajdziesz w rozdziale 13., „Tworzenie witryn WWW przy użyciu ASP.NET Core Razor Pages”.

- **ASP.NET Core MVC** jest implementacją wzorca Model-View-Controller, czyli bardzo popularnej metody tworzenia złożonych witryn WWW. Więcej informacji na ten temat znajdziesz w rozdziale 14., „Tworzenie aplikacji WWW przy użyciu ASP.NET Core MVC”.
- **Technologia Blazor** umożliwia tworzenie serwerowych i klienckich komponentów i interfejsów użytkownika za pomocą języka C#, a nie za pomocą frameworków zbudowanych w języku JavaScript, takich jak Angular, React lub Vue. **Blazor Web Assembly** uruchamia nasz kod w przeglądarce, gdzie działa on tak samo jak kod z frameworków języka JavaScript. **Blazor Server** uruchamia kod na serwerze, gdzie dynamicznie aktualizuje zawartość strony WWW. Więcej informacji na temat technologii Blazor znajdziesz w rozdziale 16., „Tworzenie interfejsów użytkownika w technologii Blazor”.

Porównanie typów plików używanych przez ASP.NET Core

Dobrze jest podsumować wszystkie typy plików używane przez te technologie, ponieważ są one do siebie podobne, ale różnią się w szczegółach. Jeżeli nie zauważasz tych subtelnych, choć istotnych różnic, to możesz napotkać różne problemy podczas implementowania własnych projektów. Wszystkie te różnice zebrałem w tabeli 12.1.

Tabela 12.1. Porównanie typów plików używanych w ASP.NET Core

Technologia	Specjalna nazwa pliku	Rozszerzenie	Dyrektywa
Komponent Blazor (Blazor)		.razor	
Komponent Blazor (Blazor z trasowaniem)		.razor	@page
Strona Razor		.cshtml	@page
Widok Razor (MVC)		.cshtml	
Układ Razor		.cshtml	
Widok startowy Razor	_ViewStart	.cshtml	
Import widoku Razor	_ViewImports	.cshtml	

Takie dyrektywy jak @page dodawane są zawsze na początku pliku.

Jeżeli plik nie ma specjalnej nazwy, to może otrzymać dowolnie wybraną. Na przykład można utworzyć komponent Razor używany w projekcie Blazor i nadać mu nazwę *Klient.razor*. Można też utworzyć plik układu Razor do wykorzystania w projekcie MVC lub Razor Pages i nadać mu nazwę *_UkładMobilny.cshtml*.

Uwaga

Konwencja nazywania współdzielonych plików Razor definiujących układy i widoki częściowe nakazuje poprzedzać ich nazwy znakiem podkreślenia. Przykładem mogą być pliki *_ViewStart.cshtml*, *_Layout.cshtml* lub *_Produkt.cshtml*. Ten ostatni plik może być widokiem częściowym wyświetlającym dane produktu.

Pliki układu Razor, takie jak `_MojWlasnyUklad.cshtml`, są definiowane tak samo jak widoki Razor. To, że plik jest traktowany jako definicja układu, wynika z przypisania tego pliku do właściwości `Layout` w innym pliku Razor, tak jak w poniższym kodzie:

```
@{
    Layout = "_MojWlasnyUklad"; // Nie potrzeba podawać rozszerzenia
}
```

Wskazówka

Ostrzeżenie! Pamiętaj o użyciu właściwego rozszerzenia pliku i dyrektywy na początku pliku. Wszystkie popełnione tu błędy będą skutkowały dziwnym zachowaniem w aplikacji.

Tworzenie witryn WWW za pomocą systemu zarządzania treścią

Niektóre witryny zawierają bardzo dużo treści, a każdorazowe angażowanie programistów przy zmianach tych treści byłoby bardzo niepraktyczne.

Systemy zarządzania treścią (ang. *content management system* — **CMS**) umożliwiają zdefiniowanie struktury i szablonów zapewniających spójność wyglądu, którymi później zarządzają właściciele witryny. Mogą oni tworzyć zupełnie nowe strony albo inne bloki treści, aktualizować już istniejące i mieć niezbitą pewność, że całość będzie świetnie wyglądać na ekranach urządzeń użytkowników.

Istnieje wiele różnych systemów zarządzania treścią działających na różnych platformach sieciowych, takich jak WordPress dla PHP albo Django dla Pythona. Rozbudowane systemy CMS zbudowane w nowoczesnym .NET to Optimizely Content Cloud, Piranha CMS albo Orchard Core.

Główną zaletą stosowania systemu CMS jest możliwość korzystania z przyjaznego interfejsu użytkownika do zarządzania treściami. Właściciele witryn mogą się zalogować do swojego systemu i sami zarządzać wszystkimi treściami. Tak przygotowany materiał jest następnie renderowany i pokazywany użytkownikom za pośrednictwem kontrolerów i widoków ASP.NET MVC albo serwisowych punktów końcowych w sieci WWW, nazywanych też **headless CMS**, które dostarczają treści dla aplikacji zaimplementowanych dla urządzeń mobilnych lub stacjonarnych oraz innych klientów tworzonych we frameworkach javascriptowych lub za pomocą technologii Blazor.

W tej książce nie omawiam systemów CMS tworzonych w .NET, dlatego pod poniższym adresem podaję linki do artykułów omawiających ten temat:

<https://github.com/markjprice/cs12dotnet8/blob/main/docs/book-links.md#net-content-management-systems>

Tworzenie aplikacji WWW za pomocą framework SPA

Aplikacje WWW, znane też pod nazwą **aplikacji jednostronicowych** (ang. *Single-Page application* — **SPA**), składają się z pojedynczej strony WWW zbudowanej za pomocą technologii działającej w przeglądarce, takiej jak Blazor WebAssembly, Angular, React, Vue, albo innych własnościowych bibliotek JavaScript, które są w stanie wysyłać zapytania do serwera sieciowego, aby pobierać dodatkowe informacje i przysyłać zaktualizowane

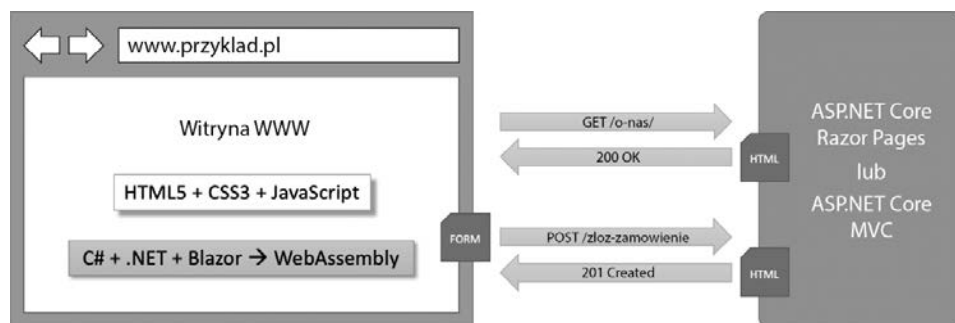
dane. Wykorzystują do tego standardowe formaty serializacji, takie jak XML lub JSON. Typowym przykładem tego rodzaju aplikacji mogą być aplikacje Google, np.: Gmail, Maps lub Docs.

W przypadku aplikacji WWW używane są biblioteki języka JavaScript działające po stronie klienta, gdzie obsługują złożone interakcje z użytkownikiem. Mimo to główne procesy przetwarzania i dostępu do danych realizowane są po stronie serwera, ponieważ przeglądarki mają tylko ograniczony dostęp do zasobów systemowych.

JavaScript jest językiem o luźnym typowaniu, który nie jest przygotowany do obsługi złożonych projektów, dlatego większość bibliotek JavaScriptu używa dzisiaj języka Microsoft TypeScript, który wprowadził silne typowanie oraz wiele funkcji nowoczesnych języków programowania umożliwiających realizację złożonych implementacji.

W .NET SDK dostępne są szablony projektów dla aplikacji SPA w języku JavaScript i Type-Script, jednak w tej książce nie będziemy zajmować się metodami tworzenia aplikacji SPA w tym języku, mimo że zazwyczaj wykorzystują one system ASP.NET Core po stronie serwera. To jest jednak książka o C#, a nie o innych językach programowania.

Podsumowując: język C# i platforma .NET mogą być używane zarówno po stronie serwera, jak i po stronie klienta, tworząc rozbudowane witryny, tak jak na rysunku 12.1.

Rysunek 12.1. Sposób użycia języka C# i środowiska .NET do tworzenia serwisów sieciowych po stronie serwera i po stronie klienta

Tworzenie serwisów sieciowych

Co prawda nie będziemy zajmować się tworzeniem aplikacji SPA w języku JavaScript lub TypeScript, ale nauczymy się budować serwisy sieciowe za pomocą **ASP.NET Core Web API** i wywoływać je z kodu działającego po stronie serwera w aplikacjach witryn ASP.NET Core. Później wywołamy przygotowaną usługę sieciową z komponentów tworzonych dla rozwiązań Blazor.

Nie istnieją żadne formalne definicje, ale usługi są często opisywane pod kątem stopnia ich złożoności:

- **Serwis** — wszystkie funkcje używane przez aplikację kliencką znajdują się w jednym, monolitycznym serwisie.

- **Mikroserwis** — wiele serwisów skupiających się na realizacji małego zbioru funkcji.
- **Nanoserwis** — dany serwis realizuje tylko jedną funkcję. W przeciwieństwie do serwisów i mikroserwisów, które muszą działać 24/7/365, nanoserwisy są nieaktywne i są aktywowane dopiero w momencie ich wywołania, co pozwala oszczędzać zasoby i koszty.

Na początku pierwszej części tej książki pokrótce przedstawiłem funkcje języka C#, podając przy tym wersję, w której pojawiła się dana funkcja. Na początku drugiej części książki pokrótce przedstawiłem funkcje biblioteki .NET, podając przy tym wersję, w której pojawiła się dana funkcja. Teraz, w trzeciej części książki przyjrzymy się różnym funkcjom ASP.NET Core. Tutaj również podawać będę numer wersji, w której pojawiły się poszczególne funkcje.

Wszystkie te informacje znajdziesz w dodatkowych materiałach do tej książki dostępnych pod adresem: <https://ftp.helion.pl/przyklady/C12N88.zip>.

Struktury projektów

Jak należy zatem przygotowywać struktury projektów? Dotychczas tworzyliśmy tylko proste aplikacje konsoli, aby zilustrować funkcje języka lub biblioteki. W dalszej części tej książki utworzymy wiele projektów wykorzystujących różne technologie, które będą ze sobą współpracowały tworząc jedno rozwiązanie.

W wielkich i złożonych rozwiązaniach nawigowanie w kodzie bywa kłopotliwe. Podstawowym powodem planowania struktury projektów jest ułatwienie wyszukiwania komponentów. Dobrze jest też wybrać ogólną nazwę rozwiązania odzwierciedlającą przeznaczenie tworzonej aplikacji.

Zbudujemy teraz kilka projektów dla fikcyjnej firmy **Northwind**. Rozwiązaniu lub przestrzeni roboczej nadamy nazwę `PraktyczneAplikacje`, natomiast nazwy projektów uzupełnimy przedrostkiem `Northwind`.

Istnieje wiele sposobów tworzenia struktury projektu i nadawania nazw projektom i rozwiązaniom. Na przykład można wykorzystywać hierarchię folderów albo stosować wybrane konwencje nazewnictwa. Jeżeli pracujesz w zespole, to upewnij się, że wiesz, jak robi to cały zespół.

Struktura projektów w rozwiązaniu

Dobrze jest mieć konwencję nazywania projektów w rozwiązaniu lub przestrzeni roboczej, dzięki której każdy programista będzie od razu wiedzieć, do czego służy dany projekt. Często stosowaną metodą jest użycie typu projektu, na przykład biblioteka klas lub aplikacja konsoli, strona WWW itd.

Zazwyczaj chcemy uruchomić jednocześnie wiele projektów sieciowych, które mają pracować na lokalnym serwerze WWW. W takiej sytuacji trzeba rozdzielić poszczególne projekty, przydzielając im różne numery portów dla punktów końcowych HTTP i HTTPS.

Najczęściej używany jest port numer 5000 dla punktu końcowego HTTP i port 5001 dla HTTPS. W tej książce przyjąłem konwencję wybierania portów zgodnie ze schematem 5<rozdział>0 dla HTTP i 5<rozdział>1 dla HTTPS. Na przykład witryna, którą przygotowujemy w rozdziale 13., będzie używała portu 5130 dla HTTP i 5131 dla HTTPS.

W tabeli 12.2 zebrałem wszystkie nazwy projektów i używane przez nie numery portów.

Tabela 12.2. Przykładowe nazwy dla różnych typów projektów

Nazwa	Porty	Opis
Northwind.Wspolne	N.D.	Projekt biblioteki klas przechowującej wspólne typy, takie jak interfejsy, enumeracje, klasy, rekordy i struktury, które są używane w wielu projektach.
Northwind.ModeleEncji	N.D.	Projekt biblioteki klas przechowującej modele encji EF Core; modele encji zwykle są używane przez klienta i przez serwer, dlatego lepiej jest oddzielić zależności od konkretnych dostawców baz danych.
Northwind.KontekstDanych	N.D.	Projekt biblioteki klas przechowującej kontekst bazy danych EF Core z zależnościami od konkretnych dostawców.
Northwind.Testy	N.D.	Projekt xUnit zawierający testy dla całego rozwiązania.
Northwind.Web	http 5130 https 5131	Projekt ASP.NET Core tworzący prostą witrynę WWW wykorzystującą mieszankę statycznych plików HTML i dynamicznych stron Razor Pages.
Northwind.MVC	http 5140 https 5141	Projekt ASP.NET Core dla złożonej witryny zbudowanej zgodnie ze wzorcem MVC, ułatwiającym tworzenie testów jednostkowych.
Northwind.WebAPI	http 5150 https 5151	Projekt ASP.NET Core dla serwisu HTTP API; jest dobrym rozwiązaniem do zintegrowania z witrynami WWW, ponieważ umożliwia komunikację z dowolną biblioteką JavaScript albo Blazor.
Northwind.MinimalApi	http 5152	Projekt ASP.NET Core dla minimalnego serwisu HTTP. W przeciwieństwie do projektów Web API te projekty mogą być kompilowane z funkcją native AOT, co poprawia czas uruchamiania i zmniejsza zużycie pamięci.
Northwind.Blazor	http 5160 https 5161	Projekt serwera ASP.NET Core Blazor Server.

Tworzenie modelu encji używanego w tej książce

Praktyczne aplikacje zazwyczaj muszą pracować z danymi zapisanymi w relacyjnej bazie danych albo w innej składnicy danych. W tym rozdziale zdefiniujemy model danych dla bazy Northwind przechowywanej na serwerze SQL Server lub SQLite. Przygotowany tu model danych będzie używany w większości aplikacji, jakie będziemy tworzyć w kolejnych rozdziałach.

Tworzenie bazy danych Northwind

Pliki skryptów *Northwind4SQLServer.sql* i *Northwind4SQLite.sql* nie są identyczne. Skrypt dla SQL Server tworzy 13 tabel oraz powiązane z nimi widoki i procedury składowane. Skrypt dla SQLite jest jego uproszczoną wersją, tworzącą tylko 10 tabel. Wynika to z faktu, że SQLite nie obsługuje wielu funkcji dostępnych w SQL Server. Główne projekty z tej książki wykorzystują jednak tylko 10 tabel, dlatego wszystkie prezentowane tu zadania można wykonać z dowolnym serwerem baz danych.

Wszystkie skrypty SQL znajdziesz w repozytorium pod adresem <https://github.com/markprice/cs12dotnet8/tree/main/scripts/sql-scripts>.

Dostępnych jest tam kilka skryptów:

- **Northwind4Sqlite.sql** — do użycia z lokalną bazą SQLite w systemach Windows, macOS lub Linux. Ten skrypt prawdopodobnie zadziała też z innymi systemami SLQ, takimi jak PostgreSQL lub MySQL, ale nie został z nimi jeszcze przetestowany.
- **Northwind4SqlServer.sql** — do użycia z lokalnym serwerem SQL Server w systemie Windows. Skrypt sprawdza, czy baza jest już utworzona na serwerze, a jeżeli jest, to ją usuwa i tworzy na nowo.
- **Northwind4AzureSqlDatabaseCloud.sql** — do użycia z serwerem SQL Server działającym jako zasób *Azure SQL Database* w chmurze Azure. Takie zasoby nie są darmowe przez cały czas swojego istnienia! Sam skrypt nie usuwa i nie tworzy bazy danych *Northwind*, ponieważ te operacje trzeba wykonać ręcznie w interfejsie użytkownika portalu Azure.
- **Northwind4AzureSqlEdgeDocker.sql** — do użycia z serwerem SQL Server działającym lokalnie jako kontener Dockera. Skrypt tworzy bazę danych *Northwind*. Nie próbuje usuwać istniejącej już bazy, ponieważ kontener po każdym uruchomieniu powinien być pusty i nie zawierać żadnych baz.

Dokładny opis procedury instalowania serwera SQL Server lub SQLite znajduje się w rozdziale 10., „Praca z bazami danych przy użyciu Entity Framework Core”. Znajdziesz w nim też instrukcje dotyczące instalowania narzędzia `dotnet-ef`, które wykorzystamy tutaj do utworzenia modelu encji na podstawie istniejącej bazy danych.

Instrukcję instalowania serwera SQL Server Developer Edition (to wersja bezpłatna) można znaleźć w repozytorium GitHub dla tej książki pod adresem <https://github.com/markjprice/cs12dotnet8/blob/main/docs/sql-server/README.md>.

Instrukcję instalowania serwera Azure SQL Edge w Dockerze dla systemów Windows, macOS i Linux znajdziesz w repozytorium GitHub dla tej książki pod adresem <https://github.com/markjprice/apps-services-net8/blob/main/docs/ch02-sql-edge.md>.

Tworzenie biblioteki klas dla modelu encji bazy SQLite

Teraz zdefiniujemy model encji w bibliotece klas, tak aby można było go używać w innych rodzajach projektów, w tym w modelach aplikacji klienckich.

Wskazówka

Dobra praktyka: Dobrze jest utworzyć osobny projekt biblioteki klas przeznaczony na model encji. Znacznie ułatwia to współdzielenie modelu przez centralny serwer oraz wszystkie aplikacje klienckie, mobilne oraz klientów Blazor.

Wygenerujemy teraz automatycznie część modeli encji za pomocą narzędzi wiersza poleceń:

1. Użyj swojego edytora kodu, aby utworzyć nowy projekt, używając ustawień z następującej listy:
 - Szablon projektu: *Biblioteka klas* lub `classlib`.
 - Plik lub folder projektu: *Northwind.ModeleEncji.SQLite*.
 - Plik i folder rozwiązania: *PraktyczneAplikacje*.

2. W pliku projektu *Northwind.ModeleEncji.SQLite* dodaj referencję pakietu dostawcy danych SQLite oraz pakietu projektowania w EF Core:

```
<ItemGroup>
  <PackageReference
    Include="Microsoft.EntityFrameworkCore.Sqlite"
    Version="8.0.0" />
  <PackageReference
    Include="Microsoft.EntityFrameworkCore.Design"
    Version="8.0.0">
    <PrivateAssets>all</PrivateAssets>
    <IncludeAssets>runtime; build; native; contentfiles; analyzers;
    buildtransitive</IncludeAssets>
  </PackageReference>
</ItemGroup>
```

3. Usuń plik *Class1.cs*.
4. Skompiluj projekt, aby pobrać niezbędne pakiety.
5. Skopiuj plik *Northwind4SQLite.sql* do folderu rozwiązania *PraktyczneAplikacje*, ale nie do folderu projektu!

6. Utwórz plik *Northwind.db* wprowadzając poniższe polecenie w oknie terminala lub wiersza poleceń:

```
sqlite3 Northwind.db -init Northwind4SQLite.sql
```

7. Poczekaj cierpliwie, ponieważ ten skrypt potrzebuje kilku chwil na utworzenie całej struktury bazy danych.
8. Naciśnij klawisze *Ctrl+C* w systemie Windows lub *Cmd+D* w systemie macOS, aby zakończyć tryb poleceń SQLite.
9. Otwórz okno wiersza poleceń lub terminala w folderze *Northwind.ModeleEncji.SQLite*. W wierszu poleceń wygeneruj model danych encji dla wszystkich tabel, używając poniższego polecenia:

```
dotnet ef dbcontext scaffold "Data Source=./Northwind.db"  
↳Microsoft.EntityFrameworkCore.Sqlite --namespace Biblioteka.ModeleEncji  
↳--data-annotations
```

Zwróć uwagę na następujące szczegóły:

- Uruchamiane jest polecenie `dbcontext scaffold`.
- Ciąg znaków połączenia to `"Data Source=./Northwind.db"`.
- Dostawca bazy danych to `Microsoft.EntityFrameworkCore.Sqlite`.
- Przestrzeń nazw to `--namespace Biblioteka.ModeleEncji`.
- Włączenie użycia atrybutów i płynnego API: `--data-annotations`.

Wskazówka

Ostrzeżenie! Polecenia `dotnet-ef` muszą być wprowadzane w jednym wierszu i w folderze zawierającym plik projektu. Jeżeli tego nie dopilnujesz, to pojawi się błąd: *No project was found. Change the current working directory or use the --project option*. Pamiętaj, że wszystkie polecenia znajdziesz na stronie pod adresem <https://github.com/markprice/cs12dotnet8/blob/main/docs/command-lines.md>.

Uwaga

Jeżeli używasz bazy SQLite, to zobaczysz ostrzeżenie mówiące o niezgodnych mapowaniach typów pomiędzy kolumnami tabeli i właściwościami w klasach modeli encji, takie jak: *The column 'BirthDate' on table 'Employees' should map to a property of type 'DateOnly', but its values are in an incompatible format. Using a different type*. Wynika to z faktu, że SQLite używa dynamicznego typowania. Wszystkie te problemy rozwiążemy w następnym podrozdziale.

Tworzenie biblioteki klas z kontekstem bazy danych Northwind

Teraz zdefiniujemy kontekst bazy danych.

1. Do rozwiązania lub obszaru roboczego dodaj projekt biblioteki klas, używając następujących ustawień:
 - Szablon projektu: *Biblioteka klas* lub `classlib`.

- Plik lub folder projektu: *Northwind.KontekstDanych.Sqlite*.
 - Plik lub folder rozwiązania: *PraktyczneAplikacje*.
2. Zmień zawartość pliku *Northwind.KontekstDanych.Sqlite.csproj*, statycznie i globalnie importując klasę *Console* oraz dodając referencję do projektu *Northwind.ModeleEncji.Sqlite* i pakietu *Entity Framework Core for SQLite*:

```
<ItemGroup>
  <Using Include="System.Console" Static="true" />
</ItemGroup>

<ItemGroup>
  <PackageReference
    Include="Microsoft.EntityFrameworkCore.SQLite"
    Version="8.0.0" />
</ItemGroup>

<ItemGroup>
  <ProjectReference

    Include="..\Northwind.ModeleEncji.Sqlite\Northwind.ModeleEncji.Sqlite.csproj" />
</ItemGroup>
```

Wskazówka

Ostrzeżenie: W pliku projektu ścieżka zapisana w referencji projektu nie powinna zawierać znaków końca wiersza.

3. W projekcie *Northwind.KontekstDanych.Sqlite* usuń plik *Class1.cs*.
4. Skompiluj projekt *Northwind.KontekstDanych.Sqlite*.
5. W projekcie *Northwind.KontekstDanych* dodaj nowy plik klasy o nazwie *NorthwindProtokol.cs*.
6. Zmień zawartość nowego pliku, definiując w nim metodę statyczną o nazwie *WriteLine*, która będzie dopisywać ciąg znaków na końcu pliku tekstowego o nazwie *northwindlog.txt*:

```
using static System.Environment;

namespace Northwind.ModeleEncji;

public class NorthwindProtokol
{
    public static void WriteLine(string komunikat)
    {
        string sciezka = Path.Combine(GetFolderPath(
            SpecialFolder.DesktopDirectory), "northwindlog.txt");

        StreamWriter plikTekstowy = File.AppendText(sciezka);
        plikTekstowy.WriteLine(komunikat);
        plikTekstowy.Close();
    }
}
```

- Przenieś plik *NorthwindContext.cs* z folderu projektu *Northwind.ModeleEncji.Sqlite* do folderu projektu *Northwind.KontekstDanych.Sqlite*.

Wskazówka

W Visual Studio w okienku *Eksplorator rozwiązań* przeciągnięcie pliku między projektami spowoduje jego skopiowanie. Jeżeli podczas przeciągania przytrzymasz przycisk *Shift*, to plik zostanie przeniesiony. W Visual Studio Code w okienku *Explorer* przeciągnięcie pliku między projektami spowoduje jego przeniesienie. Aby skopiować plik, musisz go przeciągnąć, przytrzymując klawisz *Ctrl*.

- W pliku *NorthwindContext.cs* zwróć uwagę na to, że drugi konstruktor pobiera parametr *options*, który umożliwia podanie ciągu znaków połączenia innego niż domyślny. Używać tego można w różnych projektach, na przykład w projekcie strony WWW, która musi pracować z bazą danych.

```
public NorthwindContext(DbContextOptions<NorthwindContext> options)
: base(options)
{
}
```

- W pliku *NorthwindContext.cs*, w metodzie *OnConfiguring*, usuń ostrzeżenie kompilatora dotyczące ciągu znaków połączenia. Następnie dopisz instrukcje sprawdzające aktualny katalog, aby dopasować się do sytuacji, gdy aplikacja uruchamiana jest w Visual Studio 2022 lub w wierszu poleceń Visual Studio Code, zgodnie z wyróżnieniami w poniższym kodzie:

```
protected override void OnConfiguring(DbContextOptionsBuilder optionsBuilder)
{
    if (!optionsBuilder.IsConfigured)
    {
        string bazaDanych = "Northwind.db";
        string katalog = Environment.CurrentDirectory;
        string sciezka = string.Empty;

        if (katalog.EndsWith("net8.0"))
        {
            // Uruchomienie w katalogu <projekt>\bin\<Debug|Release>\net8.0
            sciezka = Path.Combine("../", "..", "..", "..", bazaDanych);
        }
        else
        {
            // Uruchomienie w katalogu <projekt>
            sciezka = Path.Combine("../", bazaDanych);
        }

        sciezka = Path.GetFullPath(sciezka); // Zamiana na ścieżkę bezwzględną
        NorthwindProtokol.Wypisz($"Ścieżka do bazy danych: {sciezka}");

        if (!File.Exists(sciezka))
        {
            throw new FileNotFoundException(
                message: $"Nie znaleziono {sciezka}.", fileName: sciezka);
        }
    }
}
```

```
optionsBuilder.UseSqlite($"Data Source={sciezka}");

optionsBuilder.LogTo(NorthwindProtokol.WriteLine,
    new[] { Microsoft.EntityFrameworkCore
        .Diagnostics.RelationalEventId.CommandExecuting });
}
}
```

Uwaga

Rzucenie wyjątku w tym miejscu jest bardzo ważne, ponieważ w przypadku gdy plik bazy danych nie istnieje, to dostawca danych SQLite utworzy nowy, pusty plik, a zatem próba połączenia z bazą danych się powiedzie. Jednak przy uruchamianiu zapytań otrzymamy wyjątki mówiące o brakujących tabelach, ponieważ nowo utworzona baza danych nie ma jeszcze żadnych tabel! Dzięki zamianie ścieżki względnej na bezwzględną łatwiej będzie podczas debugowania sprawdzić, gdzie znajduje się plik bazy danych.

Dostosowanie modelu i definiowanie metod rozszerzających

Teraz uprościmy metodę `OnModelCreating`. Pokróćce opiszę kolejne kroki, a na koniec zaprezentuję cały kod metody. Możesz zatem albo wykonywać działania krok po kroku, albo od razu skopiować całość metody.

1. W metodzie `OnModelCreating` usuń wszystkie instrukcje płynnego API wywołujące metodę `ValueGeneratorNever` w celu skonfigurowania właściwości klucza głównego, takich jak `CategoryId`, tak jak w poniższym kodzie. Chodzi o to, żeby nigdy nie generować automatycznie wartości klucza. W zamian można też wywołać metodę `HasDefaultValueSql`.

```
modelBuilder.Entity<Category>(entity =>
{
    entity.Property(e => e.CategoryId).ValueGeneratedNever();
});
```

Wskazówka

Jeżeli nie usuniemy z konfiguracji pokazanych wyżej instrukcji, to podczas dodawania nowego dostawcy właściwość `CategoryId` będzie zawsze miała wartość 0, przez co będziemy mogli dodać tylko jednego dostawcę z takim identyfikatorem. Wszystkie kolejne próby dodania dostawcy będą kończyły się rzuceniem wyjątku. Możesz porównać swój plik `NorthwindContext.cs` z plikiem dostępnym w repozytorium GitHub pod adresem <https://github.com/markjprice/cs12dotnet8/blob/main/code/PracticalApps/Northwind.DataContext.Sqlite/NorthwindContext.cs>.

2. W definicji encji `Product` poinformuj serwer SQLite, że w przypadku kolumny `UnitPrice` można zmienić typ `decimal` na `double`, tak jak w poniższym kodzie:

```
entity.Property(product => product.UnitPrice)
    .HasConversion<double>();
```

3. Teraz metoda `OnModelCreating` powinna być znacznie prostsza i wyglądać tak:

```
protected override void OnModelCreating(ModelBuilder modelBuilder)
{
    modelBuilder.Entity<Order>(entity =>
    {
        entity.Property(e => e.Freight).HasDefaultValueSql("0");
    });

    modelBuilder.Entity<OrderDetail>(entity =>
    {
        entity.Property(e => e.Quantity).HasDefaultValueSql("1");
        entity.Property(e => e.UnitPrice).HasDefaultValueSql("0");
        entity.HasOne(d => d.Order).WithMany(p =>
            p.OrderDetails).OnDelete(DeleteBehavior.ClientSetNull);
        entity.HasOne(d => d.Product).WithMany(p =>
            p.OrderDetails).OnDelete(DeleteBehavior.ClientSetNull);
    });

    modelBuilder.Entity<Product>(entity =>
    {
        entity.Property(e => e.Discontinued).HasDefaultValueSql("0");
        entity.Property(e => e.ReorderLevel).HasDefaultValueSql("0");
        entity.Property(e => e.UnitPrice).HasDefaultValueSql("0");
        entity.Property(e => e.UnitsInStock).HasDefaultValueSql("0");
        entity.Property(e => e.UnitsOnOrder).HasDefaultValueSql("0");
        entity.Property(product => product.UnitPrice)
            .HasConversion<double>();
    });

    OnModelCreatingPartial(modelBuilder);
}
```

4. W projekcie *Northwind.KontekstDanych.Sqlite* dodaj klasę o nazwie *NorthwindContextExtensions.cs* i zmień jej zawartość tak, żeby zdefiniować metodę rozszerzającą, która doda kontekst bazy danych Northwind do kolekcji zależnych serwisów:

```
using Microsoft.EntityFrameworkCore; // UseSqlite
using Microsoft.Extensions.DependencyInjection; // IServiceCollection

namespace Biblioteka.ModeleEncji;

public static class NorthwindContextExtensions
{
    /// <summary>
    /// Dodaje obiekt NorthwindContext do wskazanej kolekcji typu
    /// IServiceCollection. Używa dostawcy bazy danych Sqlite.
    /// </summary>
    /// <param name="serwisy"></param>
    /// <param name="sciezkaWzględna">Ta wartość podmieina domyślną
    /// ścieżkę ".."</param>
    /// <param name="bazaDanych">Domyślna nazwa to "Northwind.db"</param>
    /// <returns>Kolekcja typu IServiceCollection,
    /// której można użyć do dodawania kolejnych serwisów.</returns>
}
```

```
public static IServiceCollection DodajKontekstNorthwind(
    this IServiceCollection serwisy, // Typ rozszerzany
    string sciezkaWzgledna = "..",
    string bazaDanych = "Northwind.db")
{
    string sciezka = Path.Combine(sciezkaWzgledna, bazaDanych);
    sciezka = Path.GetFullPath(sciezka);
    NorthwindProtokol.WriteLine($"Ścieżka bazy danych: {sciezka}");

    if (!File.Exists(sciezka))
    {
        throw new FileNotFoundException(
            message: $"Nie znaleziono {sciezka}.", fileName: sciezka);
    }

    serwisy.AddDbContext<NorthwindContext>(opcje =>
    {
        // Dzisiaj zamiast parametru Filename używa się Data Source
        opcje.UseSqlite($"Data Source={sciezka}")

        opcje.LogTo(NorthwindProtokol.WriteLine,
            new[] { Microsoft.EntityFrameworkCore
                .Diagnostics.RelationalEventId.CommandExecuting });
    },
    // Zarejestruj z parametrem transient, aby uniknąć problemów
    // ze współbieżnością w serwerowych projektach Blazor.
    contextLifetime: ServiceLifetime.Transient,
    optionsLifetime: ServiceLifetime.Transient);

    return serwisy;
}
}
```

5. Skompiluj dwie biblioteki klas i popraw ewentualne błędy kompilatora.

Rejestrowanie zakresu zależnego serwisu

Domyślnie klasa `DbContext` jest rejestrowana z czasem życia ustalonym przez wartość `Scope`. Oznacza to, że wiele wątków może wspólnie korzystać z tego samego obiektu. Niestety klasa `DbContext` nie obsługuje pracy z wieloma wątkami. Jeżeli z klasy `NorthwindContext` będzie próbował korzystać więcej niż jeden wątek, to w trakcie pracy klasa rzuci wyjątek: *A second operation started on this context before a previous operation completed. This is usually caused by different threads using the same instance of a DbContext, however instance members are not guaranteed to be thread safe.*

Zdarza się to w projektach Blazor z komponentami działającymi po stronie serwera. W przypadku gdy użytkownik wykona operację po stronie klienta, protokół SignalR przekazuje informację do serwera, gdzie jedna instancja kontekstu bazy danych jest współdzielona przez wiele klientów. Ten problem nie pojawia się wcale, gdy ten sam komponent działa po stronie klienta.

Tworzenie biblioteki klas modelu encji dla SQL Server

Jeżeli zamiast bazy danych SQLite chcesz użyć serwera SQL Server, to instrukcje podobne do powyższych znajdziesz pod adresem <https://github.com/markjprice/cs12dotnet8/blob/main/docs/sql-server/README.md#chapter-12---introducing-web-development-using-aspnet-core>.

Usprawnianie odwzorowania klas na tabele

Polecenie `dotnet-ef` generuje inny kod dla serwera SQL Server, a inny dla baz SQLite, ponieważ oba rozwiązania obsługują odmienne zestawy funkcji, a dodatkowo SQLite stosuje typowanie dynamiczne. Na przykład w EF Core 7 wszystkie kolumny typu `int` są odwzorowywane na nullable typ `long`, aby zachować najwyższy poziom elastyczności.

W EF Core 8 i nowszych wartości zapisywane w tych kolumnach są kontrolowane i jeżeli mieszczą się w typie `int`, to są odwzorowywane na właściwość typu `int`. Jeżeli wszystkie wartości z danej kolumny mieszczą się w typie `short`, to odwzorowująca właściwość otrzyma typ `short`.

W tym wydaniu mamy znacznie mniej pracy przy poprawianiu odwzorowań klas. Hura!

Kolejny przykład: w SQL Server można ograniczyć liczbę znaków w kolumnach tekstowych. SQLite nie obsługuje tej funkcji. W związku z tym polecenie `dotnet-ef` wygeneruje atrybuty kontrolne zapewniające, że właściwości typu `string` będą zgodne z ograniczeniem liczby znaków wyłączenie dla serwera SQL Server, ale pominię je dla SQLite, tak jak w poniższym kodzie:

```
// Kod wygenerowany przez dostawcę SQLite
[Column(TypeName = "nvarchar (15)")]
public string CategoryName { get; set; } = null!;
```

```
// Kod wygenerowany przez dostawcę SQL Server
[StringLength(15)]
public string CategoryName { get; set; } = null!;
```

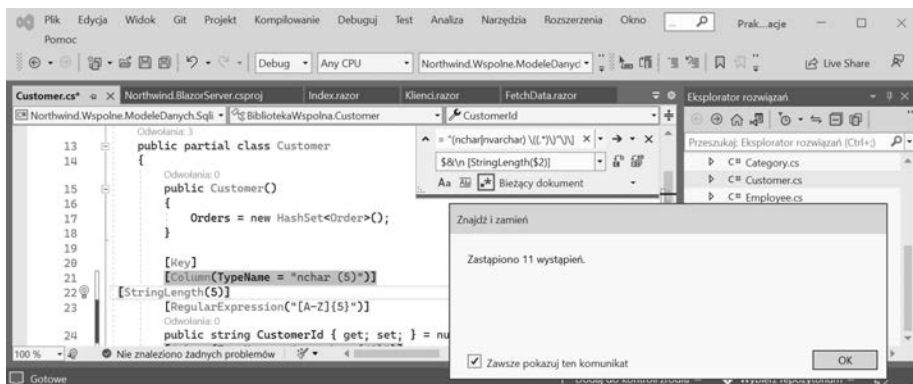
Wprowadzimy tu kilka małych zmian, aby usprawnić odwzorowania modelu encji i dodać reguły kontroli poprawności dla SQLite. Podobne instrukcje dla serwera SQL Server dostępne są w moim repozytorium GitHub.

Uwaga

Pamiętaj, że całość kodu jest dostępna na serwerze FTP wydawnictwa Helion. Samodzielnie wpisując całość kodu wiele się nauczysz, ale wcale nie musisz tego robić. Możesz też pobrać kod z tej książki pod adresem <https://ftp.helion.pl/przyklady/c12n88.zip>.

Po pierwsze, dodamy wyrażenie regularne sprawdzające, czy wartość pola `CustomerId` składa się z pięciu wielkich liter. Po drugie, wprowadzimy wymogi dotyczące długości ciągu znaków w tych modelach encji, co do których znamy już maksymalną dozwoloną długość wartości tekstowych.

1. W swoim edytorze kodu wywołaj funkcję wyszukiwania i zamiany:
2. W Visual Studio 2022 wybierz z menu pozycję *Edycja/Znajdź i zamień/Szybkie zamienianie*) i włącz opcję *Użyj wyrażeń regularnych*.
3. W polu wyszukiwania wpisz poniższe wyrażenie regularne:
`\[Column\(TypeName = "(nchar|nvarchar) \((.*)\)")\]`
4. W polu *Zastąp...* wpisz nowe wyrażenie regularne:
`$&\n [StringLength($2)]`
 Za znakiem nowego wiersza (`\n`) wstawiłem cztery znaki spacji, aby wprowadzić wcięcia właściwe dla mojego systemu, w którym używam dwóch spacji na każdy poziom wcięcia. W swoim kodzie możesz użyć tylu spacji, ile będzie Ci potrzebne.
5. Zaznacz opcję wyszukiwania i zamieniania we wszystkich plikach aktualnego projektu.
6. Uruchom wyszukiwanie i zamienianie, klikając przycisk *Zamień wszystkie*, tak jak na rysunku 12.2.

Rysunek 12.2. Wyszukaj i zamień wszystkie dopasowania wyrażenia regularnego w Visual Studio 2022

7. Zmień wszystkie właściwości związane z datą lub czasem, na przykład w pliku *Employee.cs*, tak żeby kod używał nullable typu `DateTime`, a nie ciągu znaków:

```
// Przed zmianą
[Column(TypeName = "datetime")]
public string? BirthDate { get; set; }

// Po zmianie
[Column(TypeName = "datetime")]
public DateTime? BirthDate { get; set; }
```

Wskazówka

Więcej informacji: Użyj w swoim edytorze kodu funkcji *Wyszukaj i zamień*, aby poszukać tekstu „datetime” i znaleźć wszystkie właściwości wymagające modyfikacji. Dwa wystąpienia powinny znajdować się w pliku *Employee.cs*, a w pliku *Order.cs* jeszcze trzy.

8. Zmień wszystkie właściwości związane z typem money, na przykład w pliku *Order.cs*, tak żeby kod używał nullable typu Decimal, a nie typu double:

```
// Przed zmianą
[Column(TypeName = "money")]
public double? Freight { get; set; }

// Po zmianie
[Column(TypeName = "money")]
public decimal? Freight { get; set; }
```

Wskazówka

Więcej informacji: Użyj w swoim edytorze kodu funkcji *Wyszukaj i zamień*, aby poszukać tekstu „money” i znaleźć wszystkie właściwości wymagające modyfikacji. Jedno wystąpienie powinno znajdować się w pliku *Order.cs*, jedno w *OrderDetails.cs* i jedno w *Product.cs*.

9. W pliku *Category.cs* dopisz atrybut Required do właściwości CategoryName:

```
[Required]
[Column(TypeName = "nvarchar (15)")]
[StringLength(15)]
public string CategoryName { get; set; }
```

10. W pliku *Customer.cs* dodaj wyrażenie regularne sprawdzające, czy klucz główny z pola CustomerId składa się wyłącznie z pięciu wielkich liter. Dopisz też atrybut Required do właściwości CompanyName:

```
[Key]
[Column(TypeName = "nchar (5)")]
[StringLength(5)]
[RegularExpression("[A-Z]{5}")]
public string CustomerId { get; set; } = null!;
```

```
[Required]
[Column(TypeName = "nvarchar (40)")]
[StringLength(40)]
public string CompanyName { get; set; }
```

11. W pliku *Employee.cs* dopisz atrybut Required do właściwości FirstName i LastName.
12. W pliku *EmployeeTerritory.cs* dopisz atrybut Required do właściwości TerritoryId.
13. W pliku *Order.cs* dopisz do właściwości CustomerId atrybut wyrażenia regularnego wymuszającego stosowanie pięciu wielkich liter.
14. W pliku *Product.cs* dopisz atrybut Required do właściwości ProductName.
15. W pliku *Shipper.cs* dopisz atrybut Required do właściwości CompanyName.
16. W pliku *Supplier.cs* dopisz atrybut Required do właściwości CompanyName.
17. W pliku *Territory.cs* dopisz atrybut Required do właściwości TerritoryId i TerritoryDescription.

Testowanie bibliotek klas

Przygotujmy teraz kilka testów jednostkowych, aby upewnić się, że nasze biblioteki klas działają poprawnie.

Wskazówka

Ostrzeżenie! Jeżeli używasz dostawcy danych SQLite, pamiętaj, że metoda `CanConnect` wywołana z nieprawidłowym lub nieistniejącym plikiem bazy danych sama utworzy pusty plik o podanej nazwie. To bardzo ważne! Z tego powodu nasza klasa `KontekstNorthwind` najpierw sprawdza, czy plik bazy danych istnieje, i rzuca wyjątek, jeżeli tego pliku brakuje. Chcemy w ten sposób uniknąć tworzenia pustych plików baz danych.

Napiszmy zatem kilka testów:

1. W swoim edytorze kodu dodaj nowy projekt o nazwie *Northwind.TestyJednostkowe*, umieszczając go w rozwiązaniu *PraktyczneAplikacje*. Do tworzenia projektu użyj szablonu *Projekt Testów xUnit [C#]* lub *xunit*.
2. W projekcie *Northwind.TestyJednostkowe* dodaj referencję projektu *Northwind.KontekstDanych* właściwą dla serwera SQLite lub SQL Server, zależnie od tego, którego z nich używasz. Zastosuj kod wyróżniony poniżej:

```
<ItemGroup>
  <!-- Możesz zmienić Sqlite na SqlServer -->
  <ProjectReference Include="..\Northwind.KontekstDanych.SQLite\
Northwind.KontekstDanych.SQLite.csproj" />
</ItemGroup>
```

Wskazówka

Ostrzeżenie: Referencja projektu nie powinna zawierać znaków końca wiersza.

3. Skompiluj projekt *Northwind.TestyJednostkowe*.
4. Zmień nazwę pliku *UnitTest1.cs* na *TestyModeluEncji.cs*.
5. Zmień zawartość tego pliku, wpisując do niego dwa testy. Pierwszy z nich będzie próbował połączyć się z bazą danych, a drugi ma potwierdzać, że w bazie danych znajduje się osiem kategorii. Użyj poniższego kodu:

```
using Biblioteka.ModelEncji; // NorthwindContext

namespace Northwind.TestyJednostkowe
{
    public class TestyModeluEncji
    {
        [Fact]
        public void TestPolaczeniaZBazaDanych()
        {
            using NorthwindContext db = new();
            Assert.True(db.Database.CanConnect());
        }
    }
}
```

```

    }

    [Fact]
    public void TestLiczybyKategorii()
    {
        using NorthwindContext db = new();

        int oczekiwane = 8;
        int faktyczne = db.Categories.Count();

        Assert.Equal(oczekiwane, faktyczne);
    }

    [Fact]
    public void ProductId1IsChaiTest()
    {
        using NorthwindContext db = new();

        string oczekiwane = "Chai";
        Product? produkt = db.Products.Find(keyValues: 1);
        string faktyczne = produkt?.ProductName ?? string.Empty;
        Assert.Equal(oczekiwane, faktyczne);
    }
}
}
}

```

6. Uruchom testy jednostkowe:

- Jeżeli używasz Visual Studio 2022, wybierz z menu pozycję *Test/Uruchom wszystkie testy*, a ich wyniki przejrzyj w okienku *Eksplorator testów*.
- Jeżeli używasz Visual Studio Code, w oknie terminala dla projektu *Northwind.TestyJednostkowe* uruchom test, wydając polecenie `dotnet test`. Możesz też skorzystać z okienka *TESTOWANIE*, jeżeli masz zainstalowane rozszerzenie *C# Dev Kit*.

7. W wynikach testów powinna znaleźć się informacja, że oba testy zostały uruchomione i oba zakończyły się poprawnie. Jeżeli jakiś test zgłosi błąd, to spróbuj usunąć jego przyczynę. Na przykład, jeżeli używasz serwera SQLite, możesz sprawdzić, czy plik *Northwind.db* rzeczywiście znajduje się w katalogu rozwiązania (poziom wyżej względem katalogów projektów). Sprawdź ścieżkę do bazy danych zapisaną w pliku *northwindlog.txt*. Ta ścieżka powinna zostać tam wypisana trzy razy, dla każdego z trzech uruchomionych testów, co widać na poniższym wydruku:

```

Ścieżka do bazy danych: C:\cs12dotnet8\PraktyczneAplikacje\Northwind.db
Ścieżka do bazy danych: C:\cs12dotnet8\PraktyczneAplikacje\Northwind.db
dbug: 18/09/2023 14:20:16.712 RelationalEventId.CommandExecuting[20100]
(Microsoft.EntityFrameworkCore.Database.Command)
    Executing DbCommand [Parameters=[@_p_0=?' (DbType = Int32)],
CommandType='Text', CommandTimeout='30']
    SELECT "p"."ProductId", "p"."CategoryId", "p"."Discontinued",
    "p"."ProductName", "p"."QuantityPerUnit", "p"."ReorderLevel",
    "p"."SupplierId", "p"."UnitPrice", "p"."UnitsInStock", "p"."UnitsOnOrder"
    FROM "Products" AS "p"

```

```
WHERE "p"."ProductId" = @_p_0
LIMIT 1
Ścieżka do bazy danych: C:\cs12dotnet8\PraktyczneAplikacje\Northwind.db
dbug: 18/09/2023 14:20:16.832 RelationalEventId.CommandExecuting[20100]
(Microsoft.EntityFrameworkCore.Database.Command)
    Executing DbCommand [Parameters=[], CommandType='Text',
CommandTimeout='30']
SELECT COUNT(*)
FROM "Categories" AS "c"
```

Na zakończenie tego rozdziału przyjrzymy się metodom tworzenia oprogramowania dla sieci WWW, aby przygotować się do pracy z technologią ASP.NET Core Razor Pages, którą zajmiemy się w następnym rozdziale.

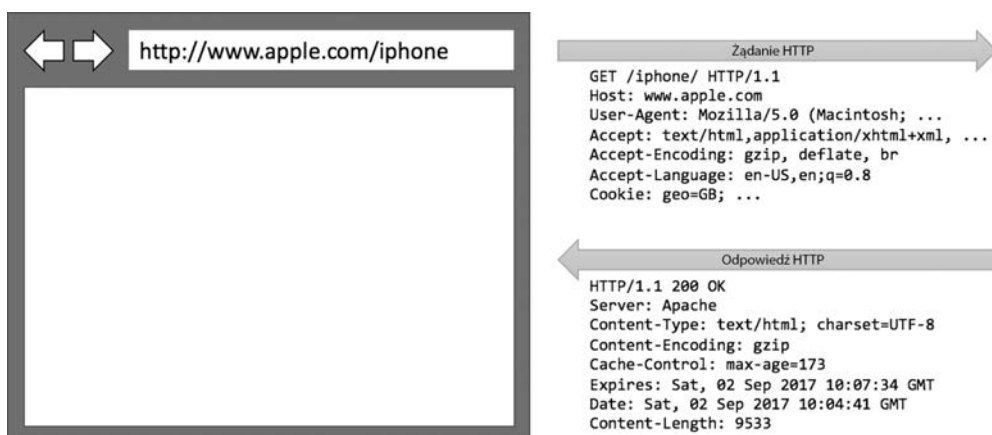
Tworzenie w sieci WWW

Tworzenie czegokolwiek w sieci WWW oznacza konieczność zaznajomienia się z protokołem **HTTP**, dlatego na początek omówię tę ważną technologię.

Protokół HTTP

Klient (lub **agent użytkownika**) komunikując się z serwerem WWW, wykonuje wywołania poprzez sieć, używając do tego protokołu **HTTP** (ang. *Hypertext Transfer Protocol*). Protokół HTTP stanowi techniczną bazę całej sieci WWW. Gdy zatem mówimy o aplikacjach i serwisach WWW, mamy na myśli, że komunikacja między klientem (często przeglądarką) a serwerem używa protokołu HTTP.

Klient wysyła żądanie HTTP dotyczące pewnego zasobu, takiego jak strona, identyfikując go adresem **URL** (ang. *Uniform Resource Locator*), a serwer odsyła odpowiedź HTTP. Całość odbywa się tak jak na rysunku 12.3.

Rysunek 12.3. Żądanie i odpowiedź HTTP

Możesz skorzystać z przeglądarki Google Chrome lub innej, aby zapisać poszczególne żądania i odpowiedzi.

Wskazówka

Dobra praktyka: Google Chrome jest przeglądarką dostępną dla większej liczby systemów operacyjnych niż jakakolwiek inna. Ma też wbudowane zaawansowane narzędzia dla programistów, dlatego często wybierana jest jako podstawowa przeglądarka. Swoje aplikacje testuj zawsze w Chrome oraz przynajmniej w dwóch innych przeglądarkach, takich jak Firefox oraz Safari dla macOS i iOS. Mniej ważne jest testowanie stron w przeglądarce Microsoft Edge, ponieważ od 2019 r. działa ona z mechanizmem renderującym Chromium. Microsoft Internet Explorer jest już używany niemal wyłącznie w intranetach istniejących w niektórych organizacjach.

Składniki adresu URL

Każdy adres URL (Uniform Resource Locator) składa się z kilku elementów:

- **Schemat:** *http* (jawny tekst) lub *https* (szyfrowane).
- **Domena:** W przypadku produkcyjnej strony WWW lub serwisu domeną najwyższego poziomu (ang. *top-level domain*) może być *przykład.pl*. Można też stosować różne poddomeny, takie jak *www*, *praca* lub *extranet*. W trakcie prac rozwojowych nad projektem zazwyczaj adresem rozwijanych stron WWW i serwisów jest *localhost*.
- **Numer portu:** W przypadku produkcyjnych stron WWW lub serwisów używany jest port 80 dla protokołu HTTP albo 443 dla HTTPS. Te numery portów są zwykle wnioskowane na podstawie używanego schematu. W trakcie prac rozwojowych stosowane są przeważnie inne numery portów, takie jak na przykład 5000 lub 5001. W ten sposób odróżnia się od siebie poszczególne witryny i serwisy prowadzone pod lokalnym adresem *localhost*.
- **Ścieżka:** Względna ścieżka do zasobu, na przykład */klienci/niemcy*.
- **Zapytanie:** Metoda przekazywania wartości parametrów, na przykład *?kraj=Niemcy&tekst=buty*.
- **Fragment:** Referencja elementu na stronie WWW wyznaczana za pomocą identyfikatora, na przykład *#spistresci*.

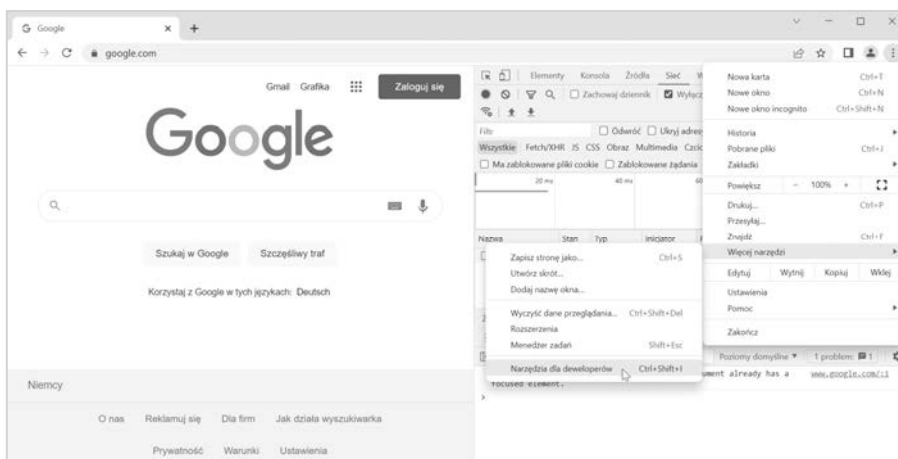
Uwaga

Adres URL jest podzbiorem większego adresu **URI** (ang. *Uniform Resource Identifier*). Adres URL określa, gdzie można znaleźć wybrany element, z kolei adres URI umożliwia identyfikację elementu za pomocą adresu URL lub **URN** (ang. *Uniform Resource Name*).

Używanie Google Chrome do wykonywania żądań HTTP

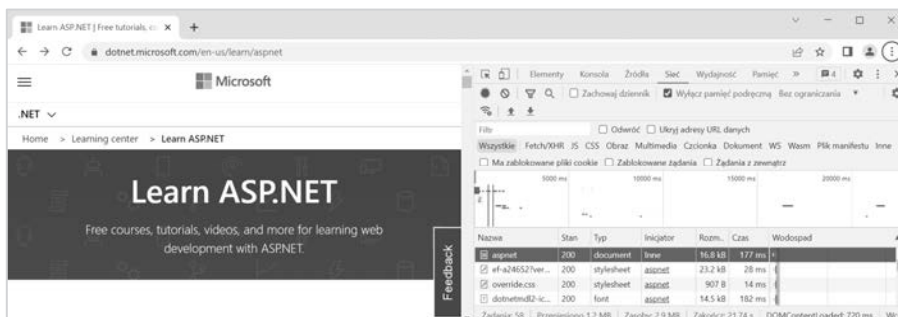
Sprawdźmy teraz, jak wykorzystać przeglądarkę Google Chrome do wykonywania żądań HTTP.

1. Uruchom Google Chrome.
2. Wybierz z menu pozycję *Więcej narzędzi/Narzędzia dla developerów*.
3. Kliknij kartę *Sieć*. Chrome powinna od razu zacząć rejestrować ruch sieciowy pomiędzy przeglądarką a dowolnym serwerem WWW (zwróć uwagę na czerwoną lampkę), tak jak na rysunku 12.4.

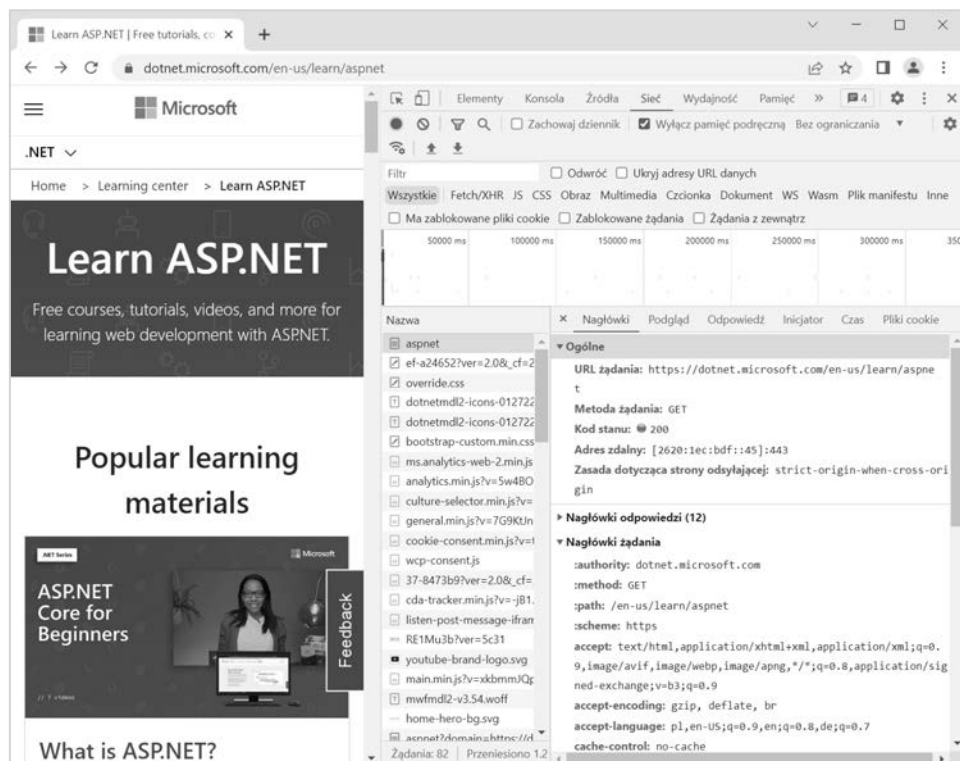
Rysunek 12.4. Narzędzia dla developerów w Google Chrome zapisują dane ruchu sieciowego

4. W pasku adresu Google Chrome wpisz adres URL witryny Microsoftu przeznaczonej do nauki korzystania z ASP.NET: <https://dotnet.microsoft.com/learn/aspnet>.
5. W okienku narzędzi dla programistów na liście zapisanych żądań kliknij pierwszą pozycję, w której w kolumnie *Typ* znajduje się wartość *dokument*, tak jak na rysunku 12.5.

Rysunek 12.5. Zapisane żądanie wyświetlone w oknie narzędzi dla developerów

6. Po prawej stronie kliknij kartę *Nagłówki*, a zobaczysz szczegóły wybranego żądania oraz odpowiedzi na nie, tak jak na rysunku 12.6.

Rysunek 12.6. Nagłówki żądania i odpowiedzi

Zwróć uwagę na następujące objaśnienia:

- **Metoda żądania** (ang. *Request Method*) to GET. Inne metody definiowane przez protokół HTTP to POST, PUT, DELETE, HEAD i PATCH.
- **Kod statusu** (ang. *Status Code*) to 200 OK. Oznacza to, że serwer odszukał zasób żądany przez przeglądarkę i przesłał go w ciele odpowiedzi. Wśród innych kodów statusu znajdziemy też 301 Moved Permanently, 400 Bad Request, 401 Unauthorized i 404 Not Found.
- Sekcja **nagłówków żądania** (ang. *Request Headers*) zawiera:
 - i. Nagłówek **Accept**, w której przeglądarka wymienia akceptowane formaty. W tym przypadku przeglądarka twierdzi, że może pracować z formatami HTML, XHTML, XML i pewnymi formatami obrazów, ale przyjmie też inne pliki oznaczone jako */*/**. Domyślną wagą dla formatów, zwaną też współczynnikiem jakości, jest wartość 1.0. Format XML otrzymał tu współczynnik jakości 0.9, co oznacza, że jest mniej pożądanym formatem od HTML i XHTML. Wszystkie pozostałe typy plików otrzymały współczynnik jakości wynoszący 0.8, co oznacza, że są najmniej pożądanymi formatami danych.

- ii. Nagłówek **akceptowanych kodowań** (ang. *Accept-Encoding*) mówi nam, że przeglądarka przyjmie dane skompresowane algorytmami GZIP, DEFLATE lub Brotli.
 - iii. Nagłówek **accept-language**, w którym przeglądarka informuje serwer, jakie języki ludzkie będzie w stanie obsłużyć. Będzie to język polski (o domyślnym współczynniku jakości wynoszącym 1.0), ale też angielski w wariantach amerykańskim (ze współczynnikiem jakości 0.9) albo dowolny dialekt angielskiego (ze współczynnikiem jakości 0.8).
- Sekcja **nagłówków odpowiedzi** (ang. *Response Headers*) i nagłówek **content-encoding** mówią nam, że serwer odesłał w odpowiedzi stronę HTML skompresowaną algorytmem GZIP, ponieważ wiedział, że klient może obsłużyć ten format. (Tej informacji nie widać na rysunku 12.6, gdyż brakuje na nim miejsca do rozwinięcia sekcji *Nagłówki odpowiedzi*).
7. Zamknij przeglądarkę Google Chrome.

Tworzenie oprogramowania dla sieci WWW po stronie klienta

Podczas tworzenia aplikacji WWW programista musi znać coś więcej niż tylko język C# i platformę .NET. Po stronie klienta (czyli przeglądarki) będziemy używali kombinacji następujących trzech elementów:

- **HTML5** — służy do definiowania treści i struktury strony WWW.
- **CSS3** — służy do definiowania stylów nakładanych na poszczególne elementy strony WWW.
- **JavaScript** — służy do zapisywania logiki biznesowej w ramach strony WWW, np. do sprawdzania poprawności danych wprowadzonych przez użytkownika albo do wywoływania funkcji w serwisach sieciowych w celu pobrania kolejnych danych używanych na stronie.

Mimo że HTML5, CSS3 i JavaScript są podstawowymi budulcami interfejsów użytkownika w sieci WWW, istnieje wiele bibliotek, które sprawiają, że tworzenie takich interfejsów jest znacznie bardziej produktywnie. Można tu wymienić:

- **Bootstrap**, najpopularniejszy zestaw narzędzi frontendowych o otwartych źródłach.
- **SASS** i **LESS**, preprocesory stylów CSS.
- Język **TypeScript** zaprojektowany przez Microsoft, który pozwala na tworzenie bezpieczniejszego kodu.
- Biblioteki języka JavaScript: **jQuery**, **Angular**, **React** lub **Vue**.

Te technologie wyższego poziomu są na koniec przekształcane do jednej z trzech podstawowych technologii, które działają z wszystkimi nowoczesnymi przeglądarkami.

W ramach procesu kompilowania i wdrażania swoich aplikacji najprawdopodobniej użyjesz takich narzędzi jak:

- **Node.js**, czyli serwerowy framework używający języka JavaScript.
- **NPM** (ang. *Node Package Manager*) lub **Yarn**, czyli menedżery pakietów działające po stronie klienta.
- **Webpack**, czyli popularne narzędzie do wiązania modułów, kompilowania, transformowania i wiązania ze sobą plików źródłowych witryny.

Praktyka i ćwiczenia

Sprawdź swoją wiedzę i wiadomości, odpowiadając na kilka prostych pytań. Zyskaj trochę doświadczenia w zakresie tematów omawianych w tym rozdziale.

Ćwiczenie 12.1 — sprawdź swoją wiedzę

1. Jak nazywała się pierwsza technologia Microsoftu umożliwiająca tworzenie dynamicznych stron WWW działających po stronie serwera i dlaczego jest ona użyteczna również dzisiaj?
2. Jak nazywają się dwa serwery WWW firmy Microsoft?
3. Na czym polegają różnice między mikroserwisami a nanoserwisami?
4. Czym jest Blazor?
5. Która wersja ASP.NET Core jako pierwsza nie mogła działać na platformie .NET Framework?
6. Co to jest agent użytkownika?
7. Jakie znaczenie dla programistów aplikacji sieciowych ma model komunikacji HTTP bazujący na żądaniach i odpowiedziach?
8. Nazwij i opisz cztery elementy adresu URL.
9. Jakie możliwości dają nam narzędzia dla deweloperów w przeglądarce?
10. Podaj trzy główne technologie używane przy tworzeniu klienckiej strony aplikacji WWW. Jakie jest ich zadanie?

Ćwiczenie 12.2 — znasz te skrótowce?

Co oznaczają poniższe skrótowce?

1. URI
2. URL
3. WCF
4. TLD
5. API

6. SPA
7. CMS
8. Wasm
9. SASS
10. REST

Ćwiczenie 12.3 — dalsza lektura

Użyj linków udostępnionych na poniższej stronie, aby dowiedzieć się więcej na tematy poruszane w tym rozdziale:

<https://github.com/markjprice/cs12dotnet8/blob/main/docs/book-links.md#chapter-12---introducing-web-development-using-aspnet-core>

Podsumowanie

W tym rozdziale:

- Przedstawiłem wprowadzenie do różnych modeli aplikacji, które można wykorzystać do tworzenia praktycznych aplikacji za pomocą języka C# i środowiska .NET.
- Przygotowaliśmy też dwie (lub cztery) biblioteki klas definiujących model encji umożliwiające pracę z bazą danych Northwind na serwerze SQL Server lub SQLite.

W kolejnych rozdziałach poznasz szczegóły tworzenia następujących projektów:

- proste strony WWW ze statycznym kodem HTML oraz z dynamicznym kodem Razor Pages;
- złożone witryny sieciowe budowane zgodnie ze wzorcem MVC (ang. *Model-View-Controller*);
- serwisy sieciowe, które można wywołać z dowolnej platformy zdolnej do generowania żądań HTTP, oraz witryny klienckie korzystające z tych serwisów;
- komponenty interfejsu użytkownika w technologii Blazor, które można hostować zarówno na serwerze, jak i w przeglądarce, a nawet wykorzystywać w aplikacjach dla urządzeń mobilnych i stacjonarnych.

PROGRAM PARTNERSKI

— GRUPY HELION —

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA
Helion

Nowa jakość programowania w Twoich rękach Poznaj pełny potencjał C# 12 i .NET 8!

Microsoft może być dumny z języka C# i platformy .NET! Są one konsekwentnie rozwijane i wzbogacane, a z każdą kolejną wersją praca programisty staje się coraz efektywniejsza i bardziej satysfakcjonująca. Dzięki aktualnej wersji C# 12 i .NET 8 bez trudu będziesz tworzyć rozbudowane witryny internetowe czy aplikacje mobilne.

Ta książka jest kolejnym, starannie zaktualizowanym wydaniem cenionego i lubianego poradnika, dzięki któremu Twoja praca w języku C# stanie się przyjemna i wydajna. Znajdziesz tu liczne przykłady prezentujące nowe elementy .NET 8: aliasy typów i konstruktory podstawowe, zapewniające spójny i czytelny kod. Nauczysz się stosować klauzule ochronne i uproszczoną implementację pamięci podręcznej w ASP.NET Core 8. Poznasz też nową metodę kompilacji AOT, dzięki której publikowane serwisy zajmują mniej pamięci i szybciej się uruchamiają. Na zakończenie zaznajomisz się również z technologią Blazor Full Stack, będącą nowym, zunifikowanym modelem elastycznego projektowania aplikacji sieciowych.

Z tą książką nauczysz się:

- › używać nowych funkcji języka C# 12
- › stosować kompilację native AOT dla serwisów sieciowych z minimalnym API
- › korzystać z technologii Blazor Full Stack, Razor Pages i innych funkcji ASP.NET Core
- › tworzyć i aktualizować bazy danych w aplikacjach
- › odczytywać dane i manipulować nimi za pomocą LINQ
- › budować złożone serwisy za pomocą WebAPI lub Minimal API

Mark J. Price wielokrotnie otrzymywał tytuł MVP za pracę z serwerami i technologiami sieciowymi Microsoftu. Specjalizuje się w Microsoft DirectAccess i Always On VPN, regularnie publikuje artykuły na temat tych technologii. Kieruje zespołem inżynierów rozproszonych po całym kraju.

	KOD KORZYŚCI Sięgnij po więcej! ▶	
 helion.pl	ISBN 978-83-289-1455-1	
 HELION S.A. ul. Kościuszki 1c 44-100 Gliwice tel.: 32 230 98 63 helion@helion.pl	 9 788328 914551	
Cena: 179,00 zł		

<packt>